

PART SISENA

Críteris convencionals

ÍNDEX

Part sisena
CRITERIS CONVENCIONALS

I.	MAJÚSCULES I MINÚSCULES	285
1.	CRITERIS GENERALS. RESUM DELS USOS PRINCIPALS	285
2.	MAJÚSCULES AMB FUNCIO DEMARCATIVA	288
2.1.	Després de punt	288
2.2.	Després de coma	288
2.3.	Després de punt i coma	289
2.4.	Després de dos punts	289
2.5.	Després de punts suspensius	290
2.6.	Després de signes d'interrogació i admiració	290
2.7.	Després de parèntesi	290
3.	MAJÚSCULES AMB FUNCIO DISTINTIVA	291
3.1.	Persones	291
3.1.1.	<i>Persones</i>	291
3.1.2.	<i>Divinitats i sants</i>	291
3.1.3.	<i>Personatges de ficció</i>	292
3.1.4.	<i>Pseudònims, sobrenoms i àlies</i>	292
3.1.5.	<i>Dinasties</i>	292
3.1.6.	<i>Càrrecs</i>	293
3.1.7.	<i>Càrrecs amb tractament</i>	293
3.1.8.	<i>Tractaments no catalans</i>	293
3.1.9.	<i>Títols acadèmics, nobiliaris i eclesiàstics</i>	294
3.1.10.	<i>Professions i oficis</i>	294
3.2.	Animals i vegetals	294
3.2.1.	<i>Noms propis</i>	294
3.2.2.	<i>Noms vulgars</i>	294
3.2.3.	<i>Noms científics</i>	294
3.2.4.	<i>Designacions genèriques</i>	295
3.3.	Coses	295
3.3.1.	<i>Objectes singulars</i>	295
3.3.2.	<i>Vehicles, naus i aereaus</i>	295
3.3.3.	<i>Productes i denominacions d'origen</i>	295
3.3.4.	<i>Marques</i>	295
3.4.	Llocs	296
3.4.1.	<i>Toponímia de les Illes Balears</i>	296
3.4.2.	<i>Toponímia de fora de les Illes Balears</i>	297
3.4.3.	<i>Vies públiques</i>	298
3.4.4.	<i>Edificis singulars</i>	298
3.4.5.	<i>Demarcacions territorials</i>	299
3.4.6.	<i>Accidents i elements geogràfics</i>	299

3.4.7.	<i>Coreferents històrics, polítics o turístics</i>	299
3.4.8.	<i>Gentilicis</i>	299
3.4.9.	<i>Cossos celestes</i>	299
3.4.10.	<i>Punts cardinals</i>	300
3.5.	Expressions de temps	300
3.5.1.	<i>Dies, mesos i estacions</i>	300
3.5.2.	<i>Festivitats i celebracions</i>	300
3.5.3.	<i>Períodes històrics i moviments artístics, ideològics, socials o culturals</i>	300
3.5.4.	<i>Fets històrics, culturals i singulars</i>	301
3.6.	Institucions i entitats	302
3.6.1.	<i>Designacions completes</i>	302
3.6.2.	<i>Designacions incompletes</i>	302
3.6.3.	<i>Designacions coreferents</i>	302
3.6.4.	<i>Designacions especials</i>	303
3.6.5.	<i>Referència especial a les denominacions de l'Administració autonòmica de les Illes Balears, d'acord amb els subapartats precedents</i>	304
3.7.	Textos i documents	304
3.7.1.	<i>Títols de textos legals i documents administratius</i>	304
3.7.2.	<i>Parts de documents oficials</i>	305
3.7.3.	<i>Títols d'obres de creació</i>	305
3.7.4.	<i>Parts d'obres de creació</i>	305
3.7.5.	<i>Títols de publicacions periòdiques</i>	306
3.7.6.	<i>Parts de publicacions periòdiques</i>	306
3.7.7.	<i>Projectes, informes, estudis i discursos</i>	306
3.7.8.	<i>Carnets i impostos</i>	307
3.7.9.	<i>Col·leccions</i>	307
3.8.	Altres	307
3.8.1.	<i>Congressos, jornades, simposis, trobades, taules rodones, conferències, debats, ponències, col·loquis i altres activitats semblants</i>	307
3.8.2.	<i>Programes, plans i campanyes</i>	308
3.8.3.	<i>Premis i distincions</i>	308
3.8.4.	<i>Cursos i seminaris</i>	309
3.8.5.	<i>Exposicions, fires i mostres</i>	309
3.8.6.	<i>Cicles educatius, estudis, assignatures i matèries</i>	309
II.	ABREVIACIONS	309
1.	ABREVIATURES	310
1.1.	Criteris generals	310
1.2.	Formació i apostrofació	311
1.2.1.	<i>Per omissió</i>	311
1.2.2.	<i>Per contracció</i>	311
1.3.	Abreviatures i espais en blanc	312
1.4.	Confluència amb els signes de puntuació	312

1.5.	Abreviatures i majúscules	312
1.6.	Abreviatures i cursiva	313
1.7.	Altres qüestions	313
2.	SIGLES I ACRÒNIMS	313
2.1.	Definició	313
2.2.	Criteris generals d'ús	314
2.3.	Lectura	315
2.4.	Apostrofició	315
2.5.	Lexicalització	316
3.	SÍMBOLS	317
3.1.	Definició	317
3.2.	Criteris generals d'ús	317
III.	ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ	318
1.	LA COMA	318
1.1.	Usos	318
1.1.1.	<i>Usos incorrectes</i>	320
2.	EL PUNT I COMA	320
2.1.	Usos	320
2.1.1.	<i>Usos incorrectes</i>	320
3.	EL PUNT	321
3.1.	Usos	321
3.1.1.	<i>Usos incorrectes</i>	322
4.	ELS DOS PUNTS	322
4.1.	Usos	323
4.1.1.	<i>Usos incorrectes</i>	323
5.	ELS PUNTS SUSPENSUS	323
5.1.	Usos	323
6.	ELS SIGNES D'INTERROGACIÓ I ADMIRACIÓ	324
7.	EL GUIÓ	324
7.1.	Usos	325
8.	EL GUIONET	325
8.1.	Usos	325
9.	ELS PARÈNTESIS	326
9.1.	Usos	326

10. ELS CLAUDÀTORS	326
10.1. Usos	327
11. LES COMETES	327
11.1. Usos de les cometes altes	327
11.1.1. Usos incorrectes	329
11.2. Usos de les cometes baixes	330
11.3. Usos de les cometes simples	330
12. LA BARRA INCLINADA	330
12.1. Usos	331
IV. ELS NOMBRES	332
1. NOMBRE I NÚMERO	332
2. ESCRIPTURA DELS NOMBRES	333
2.1. Amb lletres	333
2.2. Amb xifres aràbigues	336
2.3. Amb nombres romans	340
V. LES EXPRESSIONS DE TEMPS	341
1. ELS SEGLES	341
2. ELS ANYS	341
3. LES ESTACIONS	342
4. ELS MESOS	342
5. LES SETMANES I LES QUINZENES	342
6. ELS DIES	343
7. LES PARTS DEL DIA	343
8. LES HORES	344
9. LA PERIODICITAT O LA FREQUÈNCIA	345

INTRODUCCIÓ

Amb el títol “Criteris convencionals” s’han agrupat en aquesta part sisena diferents convencions que, tot i no ser gramaticals, han esdevingut d’ús general en els textos escrits en llengua catalana, especialment en el llenguatge administratiu. Les explicacions són concises i referides als usos generals.

I. MAJÚSCULES I MINÚSCULES

Les majúscules són un recurs que serveix per distingir gràficament les paraules en el text. Aquesta distinció pot ser deguda al lloc que hi ocupen —majúscules amb *funció demarcativa*— o a la naturalesa mateixa de les paraules —majúscules amb *funció distintiva*.

Les majúscules amb funció demarcativa no solen presentar problemes, ja que són acceptades gairebé com una norma gramatical més de la llengua. En canvi, la funció distintiva, com es veurà, és molt més complexa, perquè comporta elements de subjectivitat¹ i és on es fa més evident la moltes vegades difícil distinció entre el que és un nom propi i el que és un nom comú. Tot i amb això, les llengües han d’oferir als seus parlants recursos, unànimement acceptats, per posar fre a una subjectivitat que podria esdevenir caòtica. En llengua catalana, hi ha actualment una acceptació general respecte de les convencions referides a l’ús de majúscules i minúscules, que s’inclouen en aquest capítol.

1. CRITERIS GENERALS. RESUM DELS USOS PRINCIPALS

Resulta difícil ordenar sistemàticament el gran ventall d’usos de les majúscules i les minúscules perquè, al marge del que tothom sap —que els noms propis s’han d’escriure en majúscula i els comuns, en minúscula, un principi general que afortunadament resol encara la majoria de casos que es plantegen—, sorgeix amb freqüència el dubte entre les dues opcions.

En els punts següents —“Majúscules amb funció demarcativa” i “Majúscules amb funció distintiva”— s’ha intentat oferir una exposició àmplia del tema, que abasti la majoria dels usos. Això no obstant, es considera també convenient establir unes regles generals, molt més resumides, per tal de facilitar la comprensió d’un tema que ofereix una certa complexitat. Aquests criteris generals són els que s’exposen a continuació.

1. María Moliner arriba a dir, al *Diccionario del uso del español*: “[...] el uso de la mayúscula tiene más valor reverencial que gramatical (lo tiene gramatical en alemán); puede decirse que es un signo psicológico”.

- S'escriuen en majúscula els noms propis i els noms comuns singularitzats.

Feim feina a la Conselleria de Relacions Institucionals. (*Nom propi.*)

He d'exposar les meves conclusions als membres de la Comissió. (*Comissió: nom comú singularitzat; en aquest cas és la designació incompleta d'un nom propi.*)

M'he traslladat a una altra conselleria en comissió de serveis. (*conselleria: aquí és nom comú, perquè no fa referència a cap conselleria en concret; comissió també és aquí nom comú, a diferència de l'exemple anterior.*)

- S'escriuen en minúscula els noms comuns genèrics i els plurals genèrics dels noms propis.

El nom d'aquesta comunitat autònoma² és Illes Balears. (*comunitat autònoma: aquí és un nom comú genèric.*)

Aquesta matèria s'ha transferit als consells insulars. (*consells insulars: plural genèric dels noms propis Consell Insular de Mallorca, Consell Insular de Menorca i Consell Insular d'Eivissa i Formentera.*)

El Parlament no ha aprovat els projectes de llei. (*projectes de llei: plural genèric.*)

- La majúscula inicial d'un títol s'ha d'aplicar a qualsevol paraula d'aquest (nom, adjectiu, article, preposició, pronom, conjunció, etc.).

He de llegir *El petit príncep*. (*El inicial, article en majúscules.*)

He de llegir *Què és poesia?* (*Què inicial, pronom en majúscules.*)

He de llegir *A peu per Mallorca*. (*A inicial, preposició en majúscules.*)

- Si no inicien el títol, els articles, les preposicions i les conjuncions s'han d'escriure en minúscula; en aquest cas la majúscula només afecta els noms i els adjectius.

Aquesta qüestió es va debatre a la Comissió Assessora per a la Reforma de l'Estatut d'Autonomia³ de les Illes Balears. (*Van en minúscules les preposicions per, a, de i d' i els articles la, l' i les.*)

2. En altres casos el sintagma *comunitat autònoma* pot ser la designació incompleta d'un nom propi i, per tant, s'ha d'escriure en majúscula. Vegeu § 3.6.5, "Referència especial a les denominacions de l'Administració autonòmica de les Illes Balears, d'acord amb els subapartats precedents".

3. *Autonomia* s'escriu en minúscules a *Estatut d'autonomia*. Aquí s'escriu en majúscules perquè, com es veurà després, forma part de la denominació d'un òrgan administratiu i els òrgans s'han d'escriure en majúscula.

- Les majúscules s'han d'escriure amb els accents o les dièresis que els corresponen segons les regles generals d'accentuació.

Àngela (*no* Angela)

- Quan una paraula comença per un dígraf⁴ només s'ha de posar en majúscula la primera lletra del dígraf.

Lluís (*no* LLuís)

- Els noms propis composts amb guionet s'han d'escriure amb el primer element en majúscula i el segon en minúscula.

Sud-àfrica

- En el llenguatge administratiu s'ha de recordar, com a principi general, que el nom dels òrgans administratius, de qualsevol jerarquia, s'escriu en majúscules i els dels càrrecs, també de qualsevol jerarquia, en minúscules

la Direcció General de Recursos Hídrics (*òrgan*)

el director general de Recursos Hídrics (director general, *càrrec*; Recursos Hídrics, *designació incompleta de l'òrgan*)

la Conselleria de Presidència i Esports (*òrgan*)

el president del Govern de les Illes Balears (president, *càrrec*; Govern de les Illes Balears, *òrgan*)

la cap del Servei d'Obres (cap, *càrrec*; Servei d'Obres, *òrgan*)

la cap de servei⁵ d'Obres (cap de servei, *càrrec*; Obres, *designació incompleta de l'òrgan*)

la cap del Servei⁶ (cap, *càrrec*; Servei, *designació incompleta de l'òrgan*)

la Conselleria⁷ ha decidit reduir el personal. (*Designació incompleta de l'òrgan.*)

4. Dígraf: 'grup de dues lletres que representa un so (per ex. *ny* en català)'.
 5. S'escriu *servei* en minúscula, perquè aquí es considera part de la denominació del càrrec (*cap de servei*, *cap de secció*, *cap de departament*, etc.) i no de la denominació de l'òrgan (el *Servei d'Obres*). Per tant, aquests casos, si van amb la preposició *de* s'han d'escriure en minúscules i amb la contracció *de + el*, o sigui, *del*, en majúscules.

6. Aquí *servei* s'escriu amb majúscules (hi apareix la contracció *del*) perquè es considera una denominació incompleta de l'òrgan i els òrgans sempre van en majúscules (tant en denominació completa com incompleta).

7. S'escriu en majúscula perquè és la designació incompleta d'un òrgan. Si s'entén com un genèric, s'ha d'escriure en minúscules.

- Seguint amb el llenguatge administratiu, també s'ha de recordar, com a principi general, que el nom de les normes articulades s'escriu només amb la primera paraula —la que determina el rang de la norma— en majúscules i que la resta s'ha d'escriure en minúscules (llevat que hi hagi noms propis, que s'escriuen en majúscules).

la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú

- Seguint el mateix criteri que les normes articulades, s'escriuen només amb la primera paraula en majúscula, sempre que comencin pel nom genèric, els projectes, informes, estudis i altres documents, llevat dels plans i programes (per a més ampliació vegeu el subapartat corresponent de “Majúscules amb funció distintiva”).

el Projecte de reforma de lesavingudes

- En llenguatge jurídic, les parts genèriques de les normes articulades s'escriuen en minúscules.

el títol primer de la Llei 4/2001, de 14 de març, del Govern de les Illes Balears
la disposició addicional tercera del Reial decret 25/2000

AMPLIACIÓ

2. MAJÚSCULES AMB FUNCIÓ DEMARCATIVA

La funció demarcativa de les majúscules té relació amb la posició que ocupa la paraula en el text i, per tant, depèn de la puntuació. S'enumeren a continuació els signes de puntuació i la relació que tenen amb l'ús de majúscules i minúscules.

2.1. Després de punt

S'escriu en majúscula la paraula que el segueix.

2.2. Després de coma

S'hi escriu sempre en minúscula, amb una excepció: després de la coma de la salutació de les cartes, on s'ha d'emprar la majúscula.

Distingit senyor,
Em plau fer-vos arribar [...]

2.3. Després de punt i coma

S'hi escriu sempre en minúscula, amb una excepció: el punt i coma final de les fórmules tradicionals d'exposició de fets o de fonaments de dret d'alguns documents administratius. En aquest cas, atès que el punt i coma separa paràgrafs, s'ha d'usar la majúscula. S'usa punt i coma (i no punt) perquè la frase no és completa, ja que acaba abans del verb principal.

Atès que [...];

Atès que [...];

En qualsevol cas, el LLIBRE D'ESTIL no fa servir aquestes formes —un temps molt vigents, però ara en desús— en la redacció dels documents administratius que incorpora (vegeu-ne la part tercera).

2.4. Després de dos punts

Com a norma habitual, la primera paraula que els segueix s'escriu en minúscula, excepte en els casos següents:

a) Quan es transcriu de manera literal un text que originàriament comença amb una majúscula.⁸

Una de les frases més famoses de la història del cinema és: "Sempre ens quedarà París".

b) Quan darrere dels dos punts hi ha una o diverses oracions que comencen una enumeració a partir de la línia següent.⁹

Les conclusions són:

1. L'aprovació de les normes està sotmesa a [...].
2. La Comissió encarregarà un estudi per [...].
3. S'accepta el pressupost presentat per [...].

Tanmateix, l'ús de les majúscules en les enumeracions té moltes variacions. En els casos en què els elements de l'enumeració siguin paraules o sintagmes nominals, és a dir, quan no formin una oració, s'han d'introduir en minúscula.¹⁰

8. La citació s'ha d'escriure entre cometes.

9. En aquest cas, al final de cada element de l'enumeració s'ha de posar un punt.

10. En aquest cas, no es posa cap signe de puntuació després de cada element de l'enumeració.

Heu de trametre'ns fotocòpies dels documents següents:

- document nacional d'identitat
- escriptura de compra
- document d'ingrés normalitzat

2.5. Després de punts suspensius

S'ha de posar majúscula inicial després de punts suspensius quan aquests marquen l'acabament d'una frase.

La seva pintura és una amalgama de colors: verd, groc, vermell, blau, morat...
L'obra d'aquest artista s'ha d'inserir en el corrent naïf.

Però, s'han d'usar les minúscules quan la frase se suspèn momentàniament i es repren de seguida perquè no s'ha tancat el període.

No sé què he de fer... m'ho pensaré avui vespre.

2.6. Després de signes d'interrogació i admiració

S'escriu majúscula després d'un signe d'interrogació o d'admiració quan aquests signes marquen l'acabament d'un període, com si es tractàs d'un punt.¹¹

Quin ensurt! Com vols que estiguem? Estam molt preocupats per aquesta situació.

S'hi escriu minúscula quan els signes no impliquen l'acabament d'una frase.

Li vaig dir: “per què m'ho dius tan tard?, per què no m'ho havies contat abans?”

2.7. Després de parèntesi

a) Si abans del parèntesi inicial hi ha un punt, s'ha de començar en majúscula i acabar amb un punt que es col·loca dins el mateix parèntesi i no fora.

La inauguració comença a les 20 hores. (Heu de confirmar-hi l'assistència.)

b) Si abans del parèntesi no hi ha cap punt, s'ha de començar en minúscula. En aquest cas, el punt final, si n'hi ha, s'escriu fora del parèntesi.

La grip també s'anomena *influença* (no *influençia*).

¹¹. Després dels signes d'admiració i d'interrogació, no s'hi ha de posar mai punt.

3. MAJÚSCULES AMB FUNCIÓ DISTINTIVA

Si la funció demarcativa depèn dels signes de puntuació, la funció distintiva té relació amb els conceptes de *nom propi* i *nom comú*. La majúscula distintiva, en principi, significa que la paraula que la duu és un nom propi o un nom al qual es vol atribuir aquesta categoria. Ara bé, la frontera entre el concepte de nom propi i nom comú, tot i que és clara en la majoria de casos, a vegades també és difícil d'establir.

Segons l'Institut d'Estudis Catalans,¹² “La regla general per a l'ús de la inicial majúscula és que l'han de portar només els noms propis i concrets, i l'excepció general és que els noms de càrrecs, oficis, professions i titulacions s'han d'escriure amb la inicial minúscula, llevat que siguin precedits d'un tractament protocol·lari”.

A continuació s'expliquen, d'una manera resumida, els usos generals de les majúscules i les minúscules amb funció distintiva.

3.1. Persones

3.1.1. Persones

El nom i els llinatges de les persones s'escriuen en majúscules inicials.

Miquel Àngel Creus

Sra. De la Fuente¹³

Quan el nom i els llinatges d'un autor s'ha d'incloure en una citació bibliogràfica s'ha d'escriure amb versaletes o, quan no sigui possible, íntegrament en majúscules.

MOLL I CASASNOVAS, F. de B. *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*

3.1.2. Divinitats i sants

El nom de les divinitats també s'escriu en majúscules.

Shiva, Vishnu i Brahma són la trinitat de l'hinduisme.

La designació genèrica dels sants s'escriu en minúscula.

La patrona de la música és santa Cecília.

12. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *L'ús de les majúscules i les minúscules*

<<http://www.iecat.net/institucio/presidencia/OCAL/pdf/Majuscules.pdf>>

13. Segons l'IEC: “Malgrat que la preposició *de* que encapçala certs cognoms en català i en espanyol s'escriu en minúscula, si el cognom no va precedit pel nom, aquesta partícula s'ha d'escriure amb la inicial en majúscula.”

Ara bé, el mot *sant* o *santa* s'ha d'escriure en majúscules en els casos següents:

- quan forma part d'un topònim
- quan es refereix a un edifici singular
- quan forma part d'una festivitat cívica

Viu a Santa Maria. (*Topònim.*)

L'església de Santa Eulàlia és gòtica. (*Edifici singular.*)

He d'anar a les beneïdes de Sant Antoni. (*Festivitat cívica.*)

Demà és la revetla de Sant Joan. (*Festivitat cívica.*)

Les abreviatures de *sant* i *santa* s'escriuen en majúscules: *St.* i *Sta.*

3.1.3. Personatges de ficció

Hi ha antropònims,¹⁴ generalment de personatges de ficció, que han passat a ser denominacions de trets de caràcter o de nocions; aquests noms s'han d'escriure en minúscula.

El seu germà sempre ha estat un quixot.

El trobaven un adonis.

3.1.4. Pseudònims, sobrenoms i àlies

Quan els antropònims s'acompanyen de pseudònims, àlies, sobrenoms o malnoms, aquests s'han d'escriure en majúscula inicial, excepte els articles, les preposicions i les conjuncions, i han d'anar amb lletra cursiva.¹⁵

Ramon Berenguer II, *Cap d'Estopes*

Na Bel *Rollet*

Frank Sinatra, *la Veu*

3.1.5. Dinasties

Les dinasties s'escriuen en majúscula inicial, encara que siguin plurals aglutinadors.

els Borbons

els Àustries

14. Antropònim: 'nom propi de persona'.

15. Quan apareixen sense el nom propi, no s'ha d'utilitzar la cursiva: Dhey (per Llorenç Villalonga), en Verga (per Joan March Ordinas).

3.1.6. Càrrecs

La designació dels càrrecs s'escriu en minúscules.

el president del Govern de les Illes Balears
 el director general de Desenvolupament Rural
 el gerent de la Universitat de les Illes Balears

3.1.7. Càrrecs amb tractament

S'escriuen en majúscula inicial, en la forma abreujada, els tractaments de respecte següents: senyor (*Sr.*), senyora (*Sra.*), doctor (*Dr.*), doctora (*Dra.*), mare¹⁶ (*M.*), pare¹⁷ (*P.*) monsenyor (*Mons.*), mossèn (*Mn.*), prevere (*Pvre.*), sant (*St.*) i santa (*Sta.*).

Els tractaments de respecte s'han d'associar al nom de la persona, no al càrrec que aquesta ocupa.

el senyor Miquel Planells, cap del Departament d'Investigacions Avançades

Les formes protocol·làries de tractament, tant si s'abreugen com si s'escriuen desplegades, s'han d'escriure en majúscula inicial.¹⁸

l'Excel·lentíssima Senyora Esperança Ximelis Canet
 l'Excm. Sr. Ferran Costa i Barceló

3.1.8. Tractaments no catalans

Els tractaments no catalans no s'han de traduir si no es tradueix el nom de la persona i s'han d'escriure en majúscula inicial.

Sir Peter Ustinov
 Madame Marinette de Fontainebleau
 Frau Hilda Bennemann
 Don José Antonio Ramírez

16. Religiosa.

17. Religiós.

18. Sobre el tipus de tractament protocol·lari que correspon a cada càrrec vegeu l'apèndix 2, "Llista de tractaments protocol·laris".

3.1.9. Títols acadèmics, nobiliaris i eclesiàstics

S'escriuen en minúscula, excepte si van precedits del tractament protocol·lari corresponent.

el professor de dret civil
 el comte de Montenegro
 el rei Joan Carles I
 el papa Joan Pau II

Però:

Sa Majestat el Rei Joan Carles I
 Sa Santedat el Papa Joan Pau II

3.1.10. Professions i oficis

S'escriuen en minúscules.

la notària
 el mestre d'aixa

3.2. Animals i vegetals

3.2.1. Noms propis

S'escriuen en majúscula. Si contenen adjectius, també s'escriuen en majúscula.

El moix de na Francina nom Espina.
 El Pi de Formentor és llegendari.

3.2.2. Noms vulgars

S'escriuen en minúscules.

A Mallorca s'anomena esclata-sang al *Lactarius sanguifluus*.

3.2.3. Noms científics

Els noms científics s'escriuen amb la inicial de la primera paraula en majúscules; la resta, s'escriu en minúscules. A més, van en cursives.

El nom científic del ferreret és *Alytes muletensis*.

El pi més nombrós a les Illes Balears és el *Pinus halepensis*.

3.2.4. Designacions genèriques

S'escriuen en minúscules.

Els moixos són felins.

3.3. Coses

3.3.1. Objectes singulars

Els noms d'objectes que s'han singularitzat s'escriuen en majúscula.

Si hi ha un nom d'espasa famós, aquest és Excalibur.

3.3.2. Vehicles, naus i aeronaus

Els noms propis de vaixells, avions, naus espacials, etc. s'han d'escriure en majúscula inicial i amb lletra cursiva.¹⁹

La fragata *Islas Baleares* va deixar de prestar servei l'any 2004.

Des de l'*Enola Gay* varen llançar la bomba atòmica sobre Hiroshima.

3.3.3. Productes i denominacions d'origen

El nom oficial de les denominacions d'origen s'escriu en majúscules. La majúscula afecta també els adjectius que continguin.

vi de la terra Serra de Tramuntana-Costa Nord

En canvi, el topònim d'origen que es refereix a la denominació s'escriu en minúscules.

Enguany el premi al millor vi ha estat concedit a un binissalem.

3.3.4. Marques

Les marques comercials s'escriuen sempre en majúscula, excepte si s'han lexicalitzat i tenen un sentit genèric.

Tenen un Peugeot de color gris.

La marca Coca-Cola té més de cent anys d'antiguitat.

19. Sobre els usos de la cursiva vegeu la part segona, capítol I, § 2.2.3.

Però:

M'he de beure una cocacola.

El nin haurà de prendre una aspirina.

3.4. Llocs

3.4.1. Toponímia de les Illes Balears

D'acord amb el Decret 36/1988, de 14 d'abril, pel qual es publiquen en el BOCAIB les formes oficials dels topònims de les Illes Balears,²⁰ s'han d'escriure en minúscules els articles que formen part dels topònims de les Illes Balears:

Només cal utilitzar la majúscula quan l'article es trobi en posició inicial absoluta o després de pausa. En tots els altres casos, inclosos els llistats toponímics i la cartografia, és aconsellable la grafia de l'article en minúscula.

Això significa que en les adreces, on l'article es troba en posició inicial absoluta, l'article s'ha d'escriure en majúscules, encara que vagi precedit del codi postal.

07640 Ses Salines

07749 Es Migjorn Gran

En els altres casos, llevat de després de punt, l'article s'ha d'escriure en minúscules:

Viu a ses Salines.

Ve de sa Pobla.

Pel que fa a les contraccions dels articles amb les preposicions, el Decret 36/1988 estableix que les contraccions són les següents: *as, des, pes*, corresponents a *al, del, pel* i a *als, dels i pels*. En contacte amb la contracció *ca*, s'ha d'escriure *cas*, corresponent a *cal* i *cals*. Pel que fa a l'article *es*, seguit de nom començat amb vocal, és preferible la forma *es* i no *ets*: *es Hostalets* i no *ets Hostalets*. Quan l'article va seguit de la preposició *amb*, es poden utilitzar les formes *es/so* (singular) o *es/sos* (plural). Exemples reproduïts del Decret 36/1988, de 14 d'abril:

20. BOCAIB núm. 51, de 28 d'abril de 1988.

Cas Català
 Va a Cas/Cal Català.
 Ve de Cas/Cal Català.
 Passa per Cas/Cal Català.
 Amb Cas/Cal Català són quatre.

es Hostalets
 Va as/als Hostalets.
 Ve des/dels Hostalets.
 Passa pes/pels Hostalets.
 Amb sos/es/els Hostalets són quatre.

es Llombards
 Va as/als Llombards.
 Ve des/dels Llombards.
 Passa pes/pels Llombards.
 Amb sos/es/els Llombards són quatre.

es Trenc
 Va as/al Trenc.
 Ve des/del Trenc.
 Passa pes/pel Trenc.
 Amb so/es/el Trenc són quatre.

Pel que fa a la grafia de *Son*, el Decret estableix que es tracta d'una forma fossilitzada i que produeix una complicació innecessària haver-la de separar davant vocal. Per tant, s'ha d'escriure *Son Armadans* i no *So n'Armadans*.

3.4.2. Toponímia de fora de les Illes Balears

Els articles dels topònims catalans o valencians d'origen s'escriuen en minúscules.

la Bisbal d'Empordà
 l'Hospitalet de Llobregat
 el Ràfol d'Almúnia
 les Useres

Pel que fa als topònims adaptats al català, si tenen article inicial, han de seguir els mateixos criteris que un topònim català.

Hem visitat molts d'indrets del Caire.

Aquest paisatge és de l'Havana.

El Tribunal d'Estrasburg ha admès a tràmit el recurs.

En els casos de topònims sense forma adaptada al català, és a dir, no traduïda, l'article que forma part del topònim s'ha d'escriure en majúscula.

El barri més famós de Los Angeles²¹ és Hollywood.

S'organitzen excursions per Las Alpujarras i Las Batuecas.

La capital de Bolívia és La Paz.

A la comarca de El Bierzo hi havia el principal jaciment d'or de l'Imperi romà.²²

Tenen una casa a Normandia, en el poble de Mesnil-sous-Vienne.²³

3.4.3. Vies públiques

Els noms de les vies públiques s'han d'iniciar amb el genèric que indica el tipus de via (*carrer*, *avinguda*, *camí*, *travessia*, etc.), el qual es pot abreujar. El genèric s'ha d'escriure en majúscula quan inicia una línia (si no, va en minúscula); a continuació s'ha d'escriure la preposició *de*, quan pertoqui, i el nom de la via.²⁴ El nom de la via sempre s'ha de considerar propi i, per tant, s'ha d'escriure en majúscula malgrat que es tracti de noms comuns o d'adjectius.

carrer de Nuredduna o c/ de Nuredduna

avinguda dels Reis de Mallorca o av. dels Reis de Mallorca

carrer dels Fideus o c/ dels Fideus

camí Fondo

3.4.4. Edificis singulars

S'escriuen en majúscula inicial tots els substantius i adjectius que els integren.

el Teatre Principal

el Palau de l'Almudaina

el Consolat de Mar

21. Aquest topònim no s'ha d'accentuar malgrat que es pronuncia amb accent esdrúixol.

22. Vegeu el subapartat 3.6.4 "Designacions especials".

23. En aquesta frase, el primer topònim és adaptat i el segon no.

24. Sobre l'escriptura de les adreces en sobres i etiquetes vegeu el capítol III de la part segona "El sobre".

3.4.5. Demarcacions territorials

El nom genèric que precedeix una demarcació territorial s'escriu en minúscules.

la comarca de Llevant
la província de Sevilla

3.4.6. Accidents i elements geogràfics

El nom genèric que precedeix un accident o element geogràfic s'escriu en minúscules.

el puig Massanella
el torrent de Pareis
les coves dels Hams

Excepcions importants:

Illes Balears (*nom oficial de la comunitat autònoma*)
Puig Major (*perquè el genèric forma part del topònim, com a Mont Blanc o Monte Perdido*)

3.4.7. Coreferents²⁵ històrics, polítics o turístics

S'escriuen en majúscula, que afecta tant els substantius com els adjectius.

Orient Mitjà
Tercer Món
Illa de la Calma

3.4.8. Gentilicis

S'escriuen en minúscula.

el poble nord-americà
els llucmajorers i els manacorins

3.4.9. Cossos celestes

S'escriuen en majúscula. Si contenen adjectius, també s'escriuen en majúscula.

25. Coreferent: 'Dit de l'element lingüístic que designa el mateix referent que un altre element'. Referent: 'Realitat extralingüística, concreta o abstracta, a la qual es refereix un signe'.

l'Óssa Major

el Sol

la Lluna

3.4.10. *Punts cardinals*

S'escriuen en minúscula, llevat que formin part d'un nom de lloc.

La casa té orientació sud.

Viu a Àfrica del Sud.

3.5. Expressions de temps

3.5.1. *Dies, mesos i estacions*

El nom dels dies de la setmana, dels mesos de l'any i de les estacions s'escriuen en minúscula, excepte si formen part del nom d'una festivitat o d'una fita històrica.

Fa classe cada dimecres.

L'any passat va fer una primavera molt freda.

Va sortir de viatge el Dijous Sant.

L'1 de Març és el Dia de les Illes Balears.

3.5.2. *Festivitats i celebracions*

S'escriuen en majúscules inicials totes les paraules que formen el nom propi de la festivitat o celebració, excepte els articles, les preposicions i les conjuncions.

el dia de Cap d'Any

el Dia Mundial de la Dona Treballadora

3.5.3. *Períodes històrics i moviments artístics, ideològics, socials o culturals*

Els noms dels períodes històrics i els moviments artístics, ideològics, socials o culturals s'han d'escriure, com a regla general, en minúscules; això no obstant, s'han d'escriure en majúscula inicial els noms propis de períodes que són confusibles amb noms comuns.

L'emperador Carlemany és de la baixa edat mitjana.
 Durant el quaternari va haver-hi glaciacions.
 El noucentisme és un període de la literatura catalana.
 Versalles és la mostra més destacada de l'arquitectura francesa del barroc.
 L'arrianisme és un corrent religiós cristià del segle IV considerat heretgia pel catolicisme.

Però:

S'ha publicat un llibre sobre el Renaixement a França.
 Felip Curtoys (1839-1916) és un poeta pitiús de la Renaixença.

3.5.4. Fets històrics, culturals i singulars

Els noms propis dels esdeveniments històrics, culturals i fets singulars s'escriuen en majúscules inicials, excepte els articles, les preposicions i les conjuncions.

S'ha publicat un estudi sobre la Primera República.
 La Revolució dels Clavells portuguesa va ser el 25 d'abril de 1974.
 El Trienni Liberal va tenir lloc durant el regnat de Ferran VII.
 Exposen fotografies del Maig del 68.
 Aquest autor signarà la novel·la durant el Dia del Llibre.

Aixó no obstant, en el cas de noms de conflictes armats on apareguin les paraules *guerra* i *batalla*, aquestes s'escriuen en minúscules excepte si van seguides o precedides d'un adjectiu.

La guerra de Successió espanyola és un conflicte que va enfrontar moltes potències europees en el segle XVIII.
 El rei Jaume III va ser assassinat a la batalla de Lluçmajor.
 Hi ha molts de testimonis gràfics de la Guerra Civil.
 La Primera Guerra Mundial va iniciar-se amb l'assassinat de l'hereu austrohongarès Francesc-Ferran.

3.6. Institucions i entitats

3.6.1. Designacions completes

S'escriuen en majúscules inicials els noms propis d'institucions, organismes i entitats i els de les seves unitats internes (departaments, seccions, àrees, serveis).

Té una reunió a la Conselleria de Relacions Institucionals.

Va fer una conferència a l'Institut d'Estudis Autònomic.

Per saber-ho convé que telefoneu a l'Oficina d'Informació al Consumidor de l'Ajuntament de Maó.

S'ha constituït la Plataforma Cívica de Son Carrió.

Tots els membres de l'Associació per a la Defensa de l'Ase Mallorquí assistiren a l'acte de cloenda.

3.6.2. Designacions incompletes

Les designacions incompletes de les institucions, organismes i entitats s'escriuen en majúscula. En els exemples següents apareixen els mateixos noms de l'exemple anterior amb designació incompleta:

La reunió serà a les 20 h a la seu de la Conselleria. (*Per Conselleria de Relacions Institucionals.*)

Ha estat una gran feina del Servei. (*Per Servei d'Arquitectura.*)

L'Institut (*per Institut d'Estudis Autònomic*) organitza un cicle de conferències sobre l'Estatut d'autonomia.

Telefonau a l'Oficina (*per Oficina d'Informació al Consumidor de l'Ajuntament de Maó*) per informar-vos-en.

La Plataforma (*per Plataforma Cívica de Son Carrió*) va exposar els seus objectius.

L'Associació (*per Associació per a la Defensa de l'Ase Mallorquí*) vol aconseguir la recuperació de l'ase en les labors del camp.

3.6.3. Designacions coreferents²⁶

S'escriuen en minúscules.

La cambra autònomic (*per Parlament de les Illes Balears*) va aprovar una llei.

El consistori ciutadellenc (*per l'Ajuntament de Ciutadella*) ha presentat el programa de les Festes de Sant Joan.

L'executiu (*per Govern de les Illes Balears*) ha presentat al Parlament una proposició de llei.

²⁶ La coreferència és la 'relació per la qual dos elements lingüístics d'una o més oracions tenen el mateix referent' (realitat extralingüística, concreta o abstracta, a la qual es refereix un signe).

3.6.4. Designacions especials

Les designacions especials fan referència a determinades paraules que no segueixen els criteris generals sobre majúscules i minúscules. Pel seu ús habitual, se n'esmenten les següents:

– Administració

S'escriu en majúscules quan es refereix a una administració concreta. Quan és un concepte genèric (ja sigui en singular, ja sigui en plural) s'escriu en minúscules.

Treball a l'Administració autonòmica. (*Concreta.*)

Hauria d'augmentar l'ús del català a l'Administració de justícia. (*Concreta.*)

Tothom vol treballar a l'administració. (*Genèrica, singular.*)

Les administracions radicades a la comunitat autònoma de les Illes Balears cooperen entre si. (*Genèrica, plural.*)

– Església

S'escriu en majúscules quan es refereix a una església concreta. Quan és un concepte genèric, s'escriu en minúscules.

Vol ser ministre de l'Església anglicana. (*Concreta.*)

S'han casat per l'Església. (*Concreta. Designació incompleta d'Església catòlica.*)

Va sovint a l'església. (*Genèrica.*)

– Estat, exèrcit

S'escriuen en majúscules quan tenen un referent concret. Quan és un concepte genèric, normalment en plural, s'escriuen en minúscules.

l'Estat espanyol (*concret*)

els estats de la Comunitat Europea (*genèric*)

capità de l'Exèrcit (*concret*)

els exèrcits estatals (*genèric*)

– Govern

S'escriu en majúscules quan es refereix al poder executiu, ja sigui autonòmic o estatal. Quan indica l'acció de governar o un concepte genèric, s'escriu en minúscules.

El Govern ha decidit abaixar els impostos. (*Concret.*)

Exercir el govern d'un país implica prendre decisions. (*Acció de governar.*)

3.6.5. Referència especial a les denominacions de l'Administració autonòmica de les Illes Balears, d'acord amb els subapartats precedents

Designació completa:

- Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Designacions incompletes:

- Administració de la Comunitat Autònoma
- Administració de la Comunitat²⁷
- la Comunitat Autònoma²⁸
- [aquesta] Administració
- Administració [autonòmica]

3.7. Textos i documents

3.7.1. Títols de textos legals i documents administratius

En els textos legals, només s'ha d'escriure en majúscula la inicial de la paraula que designa el tipus de document i, si n'hi ha, la dels noms propis que s'incloquin en el títol. Els altres substantius i adjectius que formen part del títol s'han d'escriure en minúscules.

la Llei 2/1989, de 22 de febrer, de la funció pública

la Llei de patrimoni de la Comunitat Autònoma²⁹ de les Illes Balears

el Decret 112/1996, de 21 de juny, pel qual es regula l'habilitació de guia turístic

el Projecte de Llei d'associacions

Pel que fa a la denominació *text refós*, s'ha d'escriure en minúscules quan forma part del nom d'un text legal. Això no obstant, atès que molt sovint aquesta denominació apareix de manera independent respecte del text legal del qual emana, és necessari, en aquest cas, aplicar-li els criteris generals dels textos legals: inicial de la primera paraula en majúscula i la resta en minúscula.

Reial decret legislatiu 2/2000, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques

D'acord amb el Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques, [...]

27. Aquesta designació és poc usual.

28. Aquesta designació incompleta del nom d'aquesta Administració és molt habitual i s'ha de distingir de la denominació genèrica territorial, que s'escriu en minúscules.

29. *Comunitat Autònoma* s'escriu en majúscules perquè és la designació incompleta del nom de l'Administració. Si s'escriu en minúscules el referent canviaria: en lloc de referir-se al patrimoni de l'Administració autonòmica es referiria al patrimoni de tot el territori (la comunitat autònoma, en minúscules).

Les designacions genèriques dels textos legals s'han d'escriure en minúscules:

les lleis del Parlament de les Illes Balears
els projectes de llei del Govern de les Illes Balears

En els documents administratius no es pot aplicar un criteri general. Els documents que representen actes de tràmit s'escriuen en minúscules (*diligència, certificat, sol·licitud, citació, convocatòria, ofici, nota interna, acta*). En canvi, els documents *proposta de resolució, resolució, informe, conveni i contracte*, si es considera necessari atribuir-los la categoria de nom propi, es poden escriure en majúscula inicial.

La consellera ha signat avui el Conveni de col·laboració [...]
D'acord amb el certificat expedit per la cap de la Secció d'Obres [...]

3.7.2. Parts de documents oficials

S'escriuen en minúscules.

el capítol II
la disposició transitòria quarta
el preàmbul de la Llei 3/2003

3.7.3. Títols d'obres de creació

Els títols de llibres i d'obres d'art plàstiques o cinematogràfiques s'escriuen amb la inicial de la primera paraula en majúscula. La resta de paraules que formen el títol van en minúscula, llevat que el títol inclogui noms propis. A més, s'escriuen en cursiva.³⁰

Mossèn Salvador Galmés va escriure la novel·la *Flor de card* el 1911.
Anton Karas va compondre la música de la pel·lícula *El tercer home*.

3.7.4. Parts d'obres de creació

Els títols de les parts no independents d'una obra de creació s'escriuen amb majúscula inicial. A més, van entre cometes.³¹

El poema "Arqueologia del cos" pertany al llibre *La volta celeste*.

30. Vegeu els usos de la cursiva al § 2.2.3 del capítol I de la part segona, "La presentació dels textos".

31. Vegeu els usos de les cometes al punt 11 del capítol III de la part sisena, "Criteris convencionals".

3.7.5. Títols de publicacions periòdiques

Les publicacions periòdiques (diaris, setmanaris, revistes, etc.) s'han d'escriure amb la inicial de tots els substantius i adjectius que formen part del títol en majúscula. A més, s'escriuen en cursiva.

He llegit un article a *Serra d'Or*.

Estan subscrits a *Diari de Balears*.

Va consultar els articles que Gabriel Alomar publicà a *L'Almudaina*.

3.7.6. Parts de publicacions periòdiques

S'escriuen com les parts d'una obra de creació: només amb la majúscula inicial i entre cometes.

L'article "Una d'avions" es publicà al *Diari de Balears*.

3.7.7. Projectes, informes, estudis i discursos

S'han de distingir dos casos, depenent de si el genèric³² forma part de la denominació o no.

a) Els títols de projectes, informes, estudis, discursos i altres documents de contingut tècnic, quan comencen pel nom genèric, s'han d'escriure amb la inicial en majúscula i amb les majúscules dels noms propis que contenguin. La resta s'ha d'escriure en minúscules.

Projecte de construcció del vial B de la parcel·lació [...]

Informe sobre la necessitat de contractar una persona que [...]

Discurs del president sobre l'estat de l'autonomia

Estudi sobre el mercat de productes de segona mà

Aquests noms, com a regla general, no s'han d'escriure entre cometes. Ara bé, si l'extensió del títol ho fa convenient perquè es necessita delimitar-ne l'inici i l'acabament amb precisió, ja que en cas de no fer-ho podria produir confusions, s'hi poden emprar.

El "Projecte de condicionament de la carretera C-712, d'Artà al Port d'Alcúdia, tram Artà-Can Picafort, addicional 9" ja ha estat executat.

32. És a dir: *projecte, informe, estudi* o *discurs*.

b) Quan el nom genèric no forma part del títol, el genèric va en minúscula i el títol, entre cometes.

el projecte “Millora general, nova carretera, connexió de l'Eix Transversal amb la N-II. Carretera C-25, PK 82,000 al 88,300. Tram: Cervera-les Oluges”
 l'estudi “Fracàs escolar a l'ESO”
 el discurs “Les mesures de protecció mediambiental a les Illes Balears”

3.7.8. Carnets i impostos

S'escriuen en minúscula.

el document nacional d'identitat
 l'impost sobre activitats econòmiques

3.7.9. Col·leccions

S'escriuen amb el genèric en minúscula i el nom de la col·lecció entre cometes. Tots els substantius i adjectius que en formen part van en majúscules.

la col·lecció “Illes d'Or”
 la col·lecció “Perifèrics”

3.8. Altres

3.8.1. *Congressos, jornades, simposis, trobades, taules rodones, conferències, debats, ponències, col·loquis i altres activitats semblants*

En primer lloc, s'ha de distingir si el nom genèric —congrés, jornada, simposi, trobada, taula rodona, etc.— forma part o no de la denominació concreta.

a) Si el nom genèric en forma part:

S'han d'escriure en majúscules inicials els substantius i els adjectius.

S'ha iniciat el II Congrés Internacional d'Economia Empresarial.
 Els periodistes han rebut la ressenya de la IV Jornada sobre Mitjans de Comunicació.

b) Si el nom genèric no en forma part:

S'ha d'escriure el nom genèric en minúscules i el nom de la denominació entre cometes, només amb la inicial de la primera paraula en majúscula.

Va pronunciar una conferència al congrés “L'ensenyament de la informàtica a l'educació secundària obligatòria”.
 El director pronunciarà demà la conferència “El futur turístic de les Illes Balears”.

3.8.2. Programes, plans³³ i campanyes

S'ha de seguir el mateix criteri del subapartat anterior. Per tant:

a) Si el nom genèric en forma part:

S'han d'escriure en majúscules inicials els substantius i els adjectius.

S'ha iniciat el Pla Integral de Prevenció de la Sida a les Illes Balears.

Sovint els plans tenen també un nom “comercial”, el qual s'ha d'escriure també en majúscules.

Pla de Protecció de Boscs i Zones Arbrades (Pla Verd)

Pla Mirall

b) Si el nom genèric no en forma part:

S'ha d'escriure el nom genèric en minúscules i el nom de la denominació entre cometes, només amb la inicial de la primera paraula en majúscula.

La Conselleria acaba de posar en marxa la campanya “Depèn de tu”.

3.8.3. Premis i distincions

a) En general, s'escriuen amb majúscules (substantius i adjectius).

el Premi Nobel

la Medalla d'Or de les Illes Balears

b) Però si la paraula que indica la distinció no forma part del nom d'aquesta, s'ha d'escriure en minúscules.

el premi Ciutat de Palma

c) Les designacions genèriques s'escriuen en minúscules.

les medalles d'or de les Illes Balears

els premis Nobel

33. Respecte de les majúscules en el nom dels plans, s'ha seguit el criteri de l'Institut d'Estudis Catalans <<http://www.iecat.net/institucio/presidencia/OCAL/pdf/Majuscules.pdf>>), diferent del publicat per la Generalitat de Catalunya <<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/majus/docs/majus.pdf>>.

3.8.4. Cursos i seminaris

S'escriuen amb la inicial de la primera paraula en majúscules; la resta, en minúscules. Si les paraules genèriques *curs* o *seminari* formen part del nom, també s'escriuen en majúscules. No s'han d'emprar les cometes.

M'he matriculat al Curs de prevenció de riscos laborals.

Va assistir al seminari La llengua a les Illes Balears.

3.8.5. Exposicions, fires i mostres

a) Si la designació genèrica (*exposició*, *fira* o *mostra*) forma part de la denominació, s'han d'escriure en majúscules els substantius i adjectius que la integren. No s'han de fer servir cometes.

la Fira del Llibre

l'Exposició Universal de Sevilla

b) Si la designació genèrica no forma part de la denominació, s'han d'escriure entre cometes i amb la inicial de la primera paraula en majúscula.

Els alumnes visitaran l'exposició "Aquí planeta terra".

3.8.6. Cicles educatius, estudis, assignatures i matèries

S'han d'escriure en minúscules.

la formació professional

el dret administratiu

l'ensenyament secundari obligatori

el conseller competent en matèria d'urbanisme

II. ABREVIACIONS

L'abreviació és l'escurçament gràfic d'una paraula o d'una frase. Hi ha tres tipus d'abreviacions, que es distingeixen per la manera d'abreujar:

- abreviatures
- sigles i acrònims
- símbols

1. ABREVIATURES

L'abreviatura és la representació d'una paraula o d'una frase per alguna de les lletres que les formen.³⁴

1.1. Criteris generals

- Les abreviatures sempre duen un punt al final o, en alguns casos, una barra inclinada; mai no han de coincidir els dos signes.
- Gairebé totes les paraules són susceptibles de ser abreujades. Hi ha paraules que tenen una abreviatura establerta o coneguda, però hi ha casos en què són els usuaris de la llengua els encarregats de crear-la. Això no obstant, com a criteri general, no és recomanable abusar de les abreviatures³⁵ en un text.
- L'abreviatura ha de dur accent si la paraula que s'ha reduït en duu.

pàgina → pàg.

número → núm.

- No únicament es poden abreujar paraules, sinó que també es poden abreujar sintagmes: són el que s'anomena *abreviatures compostes*. En aquests casos se solen mantenir senceres totes les partícules (preposicions, articles i conjuncions), es marca l'abreujament amb un punt i es deixa un espai entre les abreviatures de cadascuna de les paraules. Si s'utilitza la barra inclinada, en canvi, es prescindeix de les partícules que hi ha a l'expressió.

nota del traductor → n. del t. || nota de la traductora → n. de la t.

al cel sia → a. c. s.

obra citada (*opus citatum*) → *op. cit.*

sense número → s/n

adreça electrònica → a/e

compte corrent → c/c

a favor nostre → f/n

- Davant d'una paraula abreujada, els articles i les preposicions es comporten de la mateixa manera que ho farien si s'escrivís la paraula sencera.

34. No s'han de confondre *abreviació* i *abreviatura*. *Abreviació* és un concepte més ampli; *abreviatura* és un tipus d'abreviació.

35. Les abreviatures s'han de llegir com si es tractàs de la paraula sencera.

l'Honorable Senyora Maria Magdalena Garcies → l'Hble. Sra. M.M. Garcies

- Les abreviatures no s'han de partir mai a final de línia. En un canvi de línia tampoc no s'han de separar de la paraula o la xifra que acompanyen.

1.2. Formació i apostrofació

Les abreviatures es poden formar mitjançant dos procediments: per omissió o per contracció.

1.2.1. Per omissió

En el cas de les abreviatures formades per omissió, se suprimeix la part final de la paraula; això no obstant, s'han de conservar els grups de lletres com *l·l*, *ll*, *ny*, *rr*, *ss*, etc. Els grups *gu-* i *qu-* es redueixen a *g.* i *q.*

Les abreviatures d'aquest tipus no admeten marca de plural ni de gènere: el context és l'encarregat de desfer possibles ambigüitats.

carrer → c.
 capítol → cap.
 col·lecció → col·l.
 director → dir.
 il·lustració → il·l.

1.2.2. Per contracció

Les abreviatures formades per contracció conserven les parts inicial i final de la paraula.

senyor → Sr.
 carretera → ctra. (*i també cra.*)
 ronda → rda.

Aquest tipus d'abreviatures admet les marques de gènere i de plural quan són necessàries.

senyores → Sres.
 carreteres → ctres./cres.
 rondes → rdes.

1.3. Abreviatures i espais en blanc

En les abreviatures compostes, s'ha de deixar un espai en blanc entre paraula i paraula.

Sa Altesa Reial → S. A. R.³⁶
per exemple → p. ex.

En el cas d'antropònims composts no s'ha de deixar cap espai en blanc entre les abreviatures dels noms; en aquests casos, l'espai en blanc es deixa després del punt de la darrera abreviatura.

Antoni Maria Alcover → A.M. Alcover
Joan Miquel Serra → J.M. Serra
Maria Mercè Marçal → M.M. Marçal

1.4. Confluència amb els signes de puntuació

El punt abreviatiu desapareix en contacte amb el punt final de la frase i amb els punts suspensius; en canvi, es manté quan conflueix amb qualsevol altre signe de puntuació.

Assistirán a l'acte unes quatre-centes persones aprox. Demà tindrem totes les dades.
N'ha pagat 3.000 ptes.!

1.5. Abreviatures i majúscules

Les abreviatures s'escriuen en minúscules o en majúscules segons el tractament que sobre aquesta qüestió tenen les paraules que representen sense abreujar. Per aquest motiu, s'escriuen en majúscules les inicials dels noms de persona, dels tractaments protocol·laris i dels de respecte.

Joanot Martorell → J. Martorell
Excel·lentíssim i Magnífic Senyor → Excm. i Mgfc. Sr.
Senyor/Senyora → Sr./Sra.
Doctor/Doctora → Dr./Dra.

36. El *Llibre de la llengua catalana* escriu aquesta abreviatura sense espais i diu que tant es poden deixar com no. Als textos del Govern de les Illes Balears s'ha d'emprar l'abreviatura amb espais.

1.6. Abreviatures i cursiva

Les abreviatures d'expressions corresponents a altres llengües s'han de compondre en cursiva. Bona part d'aquestes, corresponen a locucions llatines.

nota bene → *n. b.*

opus citatus → *op. cit.*

ante meridiem → *a. m.*

videre → *vid.*

1.7. Altres qüestions

- L'abreviatura de pàgina és *p.* o *pàg.* No s'ha de fer servir mai *pp.*
- Les abreviatures dels ordinals escrits en xifres són: *1r, 2n, 3r, 4t, 5è*, etc. i les formes femenines corresponents: *1a, 2a, 3a, 4a, 5a*, etc. Per tant, no s'hi ha de fer servir cap lletra volada, encara que surti per defecte al Microsoft Word.
- Els antropònims que comencen per *ll* (*dobla ela*) es poden abreujar, de manera optativa, amb *L.* o amb *Ll.*; mai no s'han d'abreujar amb *LL.*

Lluïsa Maria → L.M./Ll.M.

- Les xifres romanes no han de dur cap lletra indicadora de l'ordinal.

el XX Congrés (*correcte*)

el XXè Congrés (*incorrecte*)

2. SIGLES I ACRÒNIMS

2.1. Definició

Les sigles són abreviacions d'una denominació que conté habitualment més d'una paraula. En general, les sigles es formen a partir de la primera lletra de les paraules principals que es volen abreujar, però no sempre.

IVA (impost sobre el valor afegit)

OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord)

ADN (àcid desoxiribonucleic)

Els acrònims són abreviacions semblants a les sigles, però els formants de la nova paraula no han de ser necessàriament les inicials. La intenció principal de l'acrònim és que sigui pronunciable sil·làbicament.

Modulator-demodulator → mòdem

Centre de Terminologia Catalana → TERMCAT

Banco Español de Crédito → Banesto

Institut Balear de Sanejament → Ibasan

La característica principal de les sigles i els acrònims és que s'escriuen sense punts. Altres característiques, habituals però no generals, són que s'escriuen íntegrament en majúscules³⁷ i que no duen accents ni dièresis.³⁸

2.2. Criteris generals d'ús

- Quan en un text s'han d'usar sigles o acrònims, llevat que aquests siguin més coneguts que la paraula desplegada, s'ha d'haver escrit abans la denominació de manera íntegra, amb les sigles entre parèntesis.

S'ha de trametre un informe al Consell General de Poder Judicial (CGPJ) abans del 15 de desembre sobre [...]. El CGPJ l'inclourà en la memòria anual.

- Quan una sigla o acrònim té denominació catalana, s'ha de fer servir aquesta i no la del país d'origen o una altra que suposi una interferència lingüística. Si no té denominació catalana arrelada, les sigles i els acrònims no s'han de traduir, encara que es tradueixi el nom complet que abreugen.³⁹ Per tant:

Sigles traduïdes:

EUA (Estats Units d'Amèrica) *i no* USA *ni* EE.UU.

OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord) *i no* NATO

Sigla no traduïda:

GPS (Global Positioning System): sistema de posicionament global

37. En alguns casos les sigles poden incloure alguna minúscula (Convergència i Unió → CiU, Jueces para la Democracia → JpD) o algun signe o símbol (Recerca i Desenvolupament → R+D). Els acrònims s'escriuen sovint únicament en majúscula inicial: Unesco, Banesto...

38. Les sigles i els acrònims lexicalitzats han de dur els accents i les dièresis que els corresponen, com qualsevol paraula de la llengua general.

39. Vegeu la part setena "Criteris de traducció".

- No s'han de duplicar lletres en la formació de sigles en plural, llevat que estiguin consolidades d'aquesta manera. Per tant:

CCOO (Comissions Obreres). *Es dupliquen les consonants perquè és una sigla consolidada així.*

PPCC (Països Catalans). *Es podria substituir per PC, però aquesta és la sigla internacional d'ordinador personal ('personal computer'); per tant, és admissible mantenir-hi la duplicació de consonants.*

les ONG (les organitzacions no governamentals). *No les ONGS o les ONG's.*

les AV (les associacions de veïns). *No les AAVV.*

- Els acrònims lexicalitzats, en canvi, sí que admeten les terminacions de plural:

els ovnis

les pimes

2.3. Lectura

Les sigles es poden llegir de quatre maneres diferents: *a)* es poden pronunciar sil·làbicament, *b)* es poden lletrejar, *c)* es poden desenvolupar o *d)* es pot fer de manera mixta (lletrejar i pronunciar sil·làbicament).

- Pronunciació sil·làbica: NASA, ONU, OTAN
- Pronunciació lletrejada: UGT (u-ge-te); ONG (o-ena-ge)
- Pronunciació desenvolupada: CCOO (Comissions Obreres); CGPJ (Consell Genera del Poder Judicial)
- Pronunciació mixta: PSUC (pe-suc), PSOE (pe-soe).

Els acrònims, per definició, tenen sempre pronunciació sil·làbica.

2.4. Apostrofació

L'apostrofació de les sigles i els acrònims està relacionada amb la pronunciació.

Quan es pronuncien com una paraula (pronunciació sil·làbica), s'han de seguir les regles d'apostrofació generals.⁴⁰

l'ONU

la Unesco

40. Els articles definits *el*, *la* i la preposició *de* s'apostrofen davant les paraules començades amb vocal o hac, excepte en els casos de paraula femenina començada per *i*, *u*, *hi*, *hu* àtones (*la informació*); davant *i*, *u* que són la primera lletra d'un diftong (*el iogurt*); en les paraules que comencen amb el prefix *a-* amb valor negatiu (*la asimetria*); davant el nom de les lletres (*la a*, *la ema*) i davant hac aspirada (*el hooligan*).

Quan es pronuncien lletra per lletra (pronunciació lletrejada), s'ha de tenir en compte que la síl·laba tònica és la darrera. Per tant:

la UGT (femení, davant u àtona)
l'IPC (masculí)

Davant les lletres consonants que es pronuncien amb vocal (pronúncia lletrejada), també s'ha d'apostrofar:

l'RD
l'FMI

2.5. Lexicalització

La lexicalització és el procés pel qual allò que era inicialment un conjunt de paraules es converteix en un element lingüístic equivalent a una sola paraula. La lexicalització suposa la incorporació de la sigla o l'acrònim a la llengua general i, en conseqüència, el sotmetiment d'aquesta nova paraula a les regles generals de la llengua (majúscules, formació del plural, accentuació, derivació, etc.).

La lexicalització és més habitual en els acrònims, però es pot produir també en les sigles. Un cas significatiu és el de la sigla SIDA (síndrome d'immunodeficiència adquirida) que fins i tot ha tingut derivació (*sidós/sidosa*, 'persona afectada per la sida').

Alguns casos molt usats d'acrònims lexicalitzats són:

tergal → poliester gal
petita i mitjana empresa → pime/pimes (pl.)
objecte volador no identificat → ovni/ovnis (pl.)
long play → LP, elapé/elapés (pl.)
light amplification by stimulated emission of radiation → làser/làasers (pl.)
oficina automàtica → ofimàtica

3. SÍMBOLS

3.1. Definició

Els símbols són representacions gràfiques de conceptes que fixa algun organisme oficial⁴¹ i que tenen, en la majoria de casos, reconeixement internacional. Són molt emprats en l'àmbit de les ciències i de la tècnica.

Els components dels símbols poden ser lletres, xifres o pictogrames. Generalment, els organismes són els que els creen i els que decideixen lliurement com s'han de formar (\$ per *dòlar americà*; % per *tant per cent*; € per *euro*).

3.2. Criteris generals d'ús

a) S'escriuen sense punt final.

1 km (*un quilòmetre*)

20 h (*vint hores*)

30 € (*trenta euros*)

b) Són invariables i, per tant, no tenen forma de plural.

20 ha (*vint hectàrees*)

c) Si contenen lletres, aquestes poden ser tant majúscules com minúscules o fins i tot una combinació d'ambdues.

23 kWh (*vint-i-tres quilowatts hora, símbol que combina majúscules i minúscules*)

PMI (*Aeroport de Palma, símbol en majúscules*)

30 m³ (*trenta metres cúbics: m en minúscules, i 3 amb format de superíndex*)

d) Si segueixen un valor numèric, generalment s'han de separar d'aquest mitjançant un espai.

30 min (*trenta minuts*)

20 ha (*vint hectàrees*)

13 h (*tretze hores*)

41. Normalment ISO (International Organization for Standardization).

La regla anterior té, però, algunes excepcions: el símbol de graus Celsius (°) i el de minut (') i segon (") geomètrics, que s'han d'enllaçar sense espais a la paraula precedent.

12° (*dotze graus Celsius*)

20' (*vint minuts*)

El símbol de tant per cent (%) s'ha d'escriure també deixant un espai respecte del caràcter numèric precedent.⁴²

12 % (*dotze per cent*)

III. ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ

En aquest capítol es recullen els usos principals dels signes de puntuació.

1. LA COMA

Representa una pausa breu en el discurs. És un recurs del qual no s'ha d'abusar perquè un excés de comes en lloc de facilitar la lectura d'un text, la dificulta.

La coma va lligada a la paraula precedent sense espai. Després de la coma, hi ha d'haver un espai.

1.1. Usos

a) Per separar elements d'una enumeració (paraules o frases), llevat que hi hagi les conjuncions *i* o *o*.

He de comprar folis, bolígrafs, llapis i clips.

Ara bé, si aquests elements són complexos o poden presentar ambigüitats, s'ha de fer servir la coma abans de les conjuncions *i* o *ni*.

Les conselleries d'Agricultura i Pesca, i Obres Públiques, Habitatge i Transports participen demà en la reunió d'objectius.

b) En els incisos.

Em plau fer-vos arribar, tal com em vàreu demanar, la còpia del plànol.

42. S'observen nombroses diferències de criteri en els manuals d'estil pel que fa a la presència o omisió d'aquest espai. S'ha optat pel criteri que facilita més la llegibilitat. S'ha descartat també aplicar-hi l'espai fi tipogràfic —que és l'espai que li correspondria, no tan ample com un espai normal— per no complicar la mecanografia als usuaris.

c) Per indicar l'elisió d'un verb.

La primera part tracta de la redacció i la segona, de la presentació.

d) Per separar els vocatius.

Digau, Sra. Pons, quina és la vostra opinió.

e) En les oracions de relatiu explicatives.

La taxa per incineració, que es va aprovar ahir al Ple, és un 5 % més alta que la de l'any passat.

f) En les aposicions.

El director general, Sr. Joan Torrens Sastre, no assistirà a la reunió.

g) En els elements desplaçats en una oració a una posició que no els és pròpia.

L'examen, el fareu dimecres que ve.

h) Després de determinades locucions com *així mateix*, *a més*, *a més a més*, *per tant*, *en canvi*, *és a dir*, *no obstant això*, *tanmateix*, *doncs*, *en resum*, *finalment*, etc.

He aportat tots els documents i, per tant, heu de prendre una decisió.

i) A les datacions, entre el nom del municipi i la data.

Palma, 2 de gener de 2006

j) En les salutacions de les cartes i en els comiats quan no tenen verb.

Benvolgut amic,
Ben cordialment,

k) Entre els elements de les adreces, llevat del pis i la porta.

Av. de Gabriel Alomar i Villalonga, 13, 3r 1a

1.1.1. Usos incorrectes

Com a criteri general, no s'ha de posar coma entre subjecte i verb ni entre verb i complements, llevat que hi hagi un incís. Només en el cas que el subjecte sigui molt llarg es permet posar una coma abans del verb.

Els membres del Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció de la Cultura de les Illes Balears que varen ser nomenats pel conseller d'Educació i Cultura el passat dimecres, es reuneixen avui. (*Admissible tant amb la coma com sense.*)

2. EL PUNT I COMA

El punt i coma indica una pausa intermèdia entre la coma i el punt.

El punt i coma va lligat a la paraula precedent sense espai. Després del punt i coma, hi ha d'haver un espai.

2.1. Usos

a) En les enumeracions redactades que contenen comes internes, llevat del darrer element, el qual s'ha de separar només amb coma.

El president de la Comissió, Sr. Socías; el vocal de l'Ajuntament de Palma, Sr. Amengual, i el vocal de la Universitat, Sr. Florit, han arribat a un acord.

b) Quan la relació entre una frase i una altra és més llunyana que la que expressa la coma, però no ho és tant com per posar-hi un punt.

En aquesta reunió es debateran dos temes: el primer tracta dels aspectes tècnics i inclou un pressupost detallat de cada activitat; el segon, que presentarà el president, recull les opinions que suscita el tema en la societat civil.

c) En el llenguatge juridicoadministratiu, al final dels paràgrafs d'antecedents o fonaments de dret que no tenen verb principal. Aquests documents normalment s'inicien amb les formes *Atès que* o *Vist que*.

Atès que la sol·licitud d'ajuda s'ha presentat en el termini establert pel Decret 3/1995;

Atès que el sol·licitant, d'acord amb la documentació presentada, ha acreditat que compleix els requisits establerts en el punt 3 del Decret esmentat;

2.1.1. Usos incorrectes

a) En les enumeracions breus, normalment sense verb, redactades verticalment, ja sigui amb guionets, ja sigui amb lletres o nombres d'ordre, no s'ha de fer servir el punt i coma, ni cap altre signe de puntuació, al final de cada element enumerat.

S'ha de presentar la documentació següent:

- fotocòpia del DNI
- fotocòpia de la declaració de renda
- certificat d'empadronament

b) En les enumeracions en què cada element està format per oracions, tampoc no s'ha d'emprar el punt i coma com a element de separació, sinó el punt. En aquest cas, a més, cada element ha de començar en majúscula inicial.

El percentatge de participació únicament podrà ser objecte de revisió en els supòsits següents:

- a)* Quan s'ampliïn o es redueixin les competències assumides per la comunitat autònoma i que anteriorment exercia l'Estat.
- b)* Quan es produeixi la cessió de nous tributs.
- c)* Quan es duguin a terme les reformes substancials en el sistema tributari de l'Estat.
- d)* Quan, transcorreguts cinc anys des de la seva entrada en vigor, sigui sol·licitada la revisió esmentada per l'Administració general de l'Estat o per la comunitat autònoma.

3. EL PUNT

El punt indica una pausa major.

Va lligat a la paraula precedent sense espai. Després del punt, hi ha d'haver un espai.

3.1. Usos

- a)* Al final d'una frase amb sentit complet.
- b)* En la frase de comiat de les cartes quan hi ha verb.

Rebeu una salutació cordial.

- c)* Entre les hores i els minuts en indicacions horàries.

La reunió serà a les 17.30 h.

d) Al final de les abreviatures, però no de les sigles, símbols i acrònims.

tel. 971 17 65 65

e) Darrere la xifra numèrica de les enumeracions. No s'hi ha d'emprar el punt i guió.

1. Lectura de l'acta de la sessió anterior.
2. Estudi de la proposta presentada per l'Associació TELEC.
3. Torn obert de paraules.

En les quantitats, per separar els milers i els milions.

1.431 €
1.456.789 €

3.1.1. Usos incorrectes

No s'ha de posar punt:

a) En les xifres que indiquen anys o ordre.

Som a l'any 2006.
El llibre té 1232 pàgines.

b) Després dels signes d'exclamació i interrogació.

Hola, Isabel!

c) Al final dels títols i subtítols de qualsevol document, ni al final dels rètols.

(títol)

Informe sobre l'expedient d'arrendament d'un local destinat a ubicar-hi les dependències de la Direcció General de Cooperació al carrer de Joan Maragall, 132, de Palma

(rètol)

No fumeu

4. ELS DOS PUNTS

Representen una pausa intermèdia entre dos elements entre els quals hi ha una relació de subordinació.

Els dos punts van lligats a la paraula precedent sense espai. Després dels dos punts, hi ha d'haver un espai.

4.1. Usos

a) Per iniciar enumeracions.

S'ha d'aportar la documentació següent:

b) Per indicar causa, demostració, exemples, etc.

No podrà anar-se'n de vacances aquest estiu: ha suspès 4 assignatures.

c) Per introduir citacions textuais.

Aquesta cita de Goethe defineix molt bé la teva situació: "No n'hi ha prou de saber, cal també aplicar-ho; no n'hi ha prou de voler, cal també fer-ho."

d) En alguns documents juridicoadministratius, darrere les paraules que identifiquen el document.

CERTIFIC:

4.1.1. Usos incorrectes

No s'han de posar els dos punts:

a) Dues vegades en la mateixa frase.

b) Per separar les hores dels minuts i aquests dels segons. S'ha d'emprar únicament un punt.

9.30 h

5. ELS PUNTS SUSPENSIVS

Són sempre tres i indiquen suspensió del pensament.

Els punts suspensius van lligats a la paraula precedent sense espai. Després dels punts suspensius, hi ha d'haver un espai.

5.1. Usos

a) Per indicar que una enumeració no queda tancada.

llibres, revistes, vídeos...

En aquest cas és incorrecte escriure *etc.* i alhora els punts suspensius, perquè tenen la mateixa funció.

b) Per indicar reticència, sorpresa o dubte.

És bo de dir, però fer-ho... ja és una altra cosa.

c) Entre claudàtors, per indicar que s'ha suprimit un fragment d'un text.

En aquest context, Josep Planas i Montanyà manté activa la inauguració successiva de locals [...]. Com de cada vegada hi ha més feina de laboratori i el de Colom esdevé petit, l'instal·la al carrer del Sindicat [...].

6. ELS SIGNES D'INTERROGACIÓ I ADMIRACIÓ

El signe d'interrogació indica pregunta. El d'admiració pot expressar admiració, queixa, sorpresa, etc.

S'han de posar només al final. Només en casos d'ambigüïtat (frases interrogatives molt llargues que, sense el signe a l'inici, podrien originar confusions) es poden posar també al principi.

Què vols que et digui?

Que llarg que m'ha sortit això!

Es lliguen a la paraula precedent sense espais. Després, hi ha d'haver un espai. Després d'un signe d'interrogació o d'admiració no s'hi ha d'escriure mai cap punt, però s'hi poden posar altres signes de puntuació.

Vaig al carrer. Vols que et compri res al supermercat?. (*Ús incorrecte del punt.*)

Vés-te'n! M'has sentit? (*Correcte.*)

La notícia periodística ha de respondre a les preguntes següents: qui?, què?, quan?, com? i per què? (*Correcte.*)

7. EL GUIÓ

La funció principal del guió és marcar un contrast amb la resta del text, ja sigui per indicar incisos, per iniciar un diàleg en estil directe, etc.

S'escriu enllaçat a les paraules que inclou l'incís, com també enllaçat a la paraula que inicia un diàleg.

Quan una frase iniciada amb un guió acaba amb un punt (SEGUIT O A PART), el guió de tancament s'ha de suprimir.

L'Estat s'estructura en diversos poders públics —legislatiu, judicial i executiu—. (*Incorrecte.*)

L'Estat s'estructura en diversos poders públics —legislatiu, judicial i executiu. (*Correcte.*)

7.1. Usos

a) Indicar incisos.

En dret administratiu existeixen defectes que comporten la nul·litat, i d'altres —el major nombre— que són motiu d'anul·labilitat.

b) Indicar diàlegs. S'utilitzen per indicar cada vegada que intervé una persona i també per delimitar la intervenció del narrador en el diàleg.

I de la salutació afable i el somriure del primer dia va passar a preocupar-se per la meua salut:

—Cuideu-vos, no és bo refredar-se a l'estiu.

—És al·lèrgia, sabeu, el que em fa esternudar. Una desgràcia en el meu ofici...
(*Guions de diàleg.*)

Per cert, t'has fixat amb n'Antònia? Males llengües diuen —i abaixà el to per fer-me un escolt— que s'entén amb el Senyor. La crec capaç —continuà amb veu normal—, ella sempre ha tingut ben clares les seves intencions. (*Guions d'intervenció del narrador.*)

c) Iniciar enumeracions mitjançant vinyetes. En aquest cas, s'ha de deixar un espai després del guió.

Heu d'adjuntar els documents següents:

- Una fotocòpia del DNI
- El resguard del pagament bancari
- Una fotocòpia compulsada dels mèrits acreditats
- El document de sol·licitud emplenat

8. EL GUIONET

És un signe amb funcions gramaticals, tot i que també té usos convencionals.

8.1. Usos

a) A final de línia, quan s'ha de partir una paraula.⁴³

La informàtica és el procediment mitjançant el qual s'organitza, s'emmagatzema, es transmet i es transforma la informació.

43. En els textos escrits del Govern de les Illes Balears que no siguin publicacions no s'hi han d'emprar particions de paraules a finals de línia (vegeu la part segona, "La presentació dels textos", capítol II, apartat 5.1.)

b) Per separar paraules compostes.

Sud-àfrica

c) En els numerals, entre les unitats i les centenes, i entre les desenes i les unitats.

dos-cents quaranta-nou

d) En els pronoms febles.

informar-lo

decidir-ne

e) Per separar períodes de temps i dates

amb data 21-05-06⁴⁴

el període 1999-2002

9. ELS PARÈNTESIS

S'empren per indicar una informació no imprescindible per a la comprensió del text, una intercalació o un incís. A vegades són intercanviables amb els guions.

9.1. Usos

a) Per incloure informació complementària

Francesc de Borja Moll (1903-1991)

Aquest tema tracta de l'accentuació (vegeu-ne l'apèndix 3).

b) En les enumeracions alfabètiques, després de la lletra. Si la lletra s'escriu en cursives, els parèntesis també han d'anar en cursives.⁴⁵

10. ELS CLAUDÀTORS

Són uns parèntesis rectangulars amb usos diversos, el principal dels quals té a veure amb les citacions textuals.

44. També es pot fer servir la barra inclinada amb la mateixa funció: 21/05/06.

45. S'ha optat per aquest criteri, tot i que hi ha divergències d'opinió en les fonts consultades.

10.1. Usos

a) Per indicar supressions en les citacions textuais. En aquest cas, dins els claudàtors, es col·loquen punts suspensius.

La primera tradició constitucional consisteix a atorgar al *poder judicial* la defensa de la Constitució [...]. La segona consisteix a atorgar al *poder legislatiu* el poder de decidir [...].

b) En els aclariments d'una citació, per indicar que el text no correspon a l'original.

El portaveu de l'empresa va afirmar que [l'empresa] no volia fer una valoració prèvia dels resultats obtinguts aquell any.

11. LES COMETES

Les cometes, a l'igual que la negreta i la cursiva, tenen la funció de distingir una paraula o un fragment respecte del text general.

Hi ha tres tipus principals de cometes: cometes altes (“xx”), cometes baixes («xx») i cometes simples ('xx'). A l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, amb la finalitat de facilitar-ne l'escriptura (pel fet que les cometes altes són les que apareixen per defecte al processador de textos Microsoft Word), se n'ha de fer l'ús que s'indica en els apartats següents.

11.1. Usos de les cometes altes

Són les que apareixen per defecte al processador de textos Microsoft Word i, per això, són les que s'han d'emprar com a norma general.

S'escriuen entre cometes:

a) Les citacions breus i les transcripcions en estil directe d'una paraula o un fragment.

Va dir: “Et lliuraré el projecte tan aviat com sàpiga els preus del material.”

Pel que fa al punt final, s'ha de tenir en compte:

– Si la transcripció és una oració completa, ha de començar en majúscula i el punt final s'ha de posar abans de tancar les cometes.

Va dir: “Arribaré passades les nou i mitja.”

– Si la citació és una part d'una oració, s'ha d'escriure en minúscula inicial i el punt es col·loca fora de les cometes.

La Sentència del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears va declarar aquest acte administratiu “nul de ple dret”.

b) Tradicionalment, les citacions literals de textos jurídics i el text modificat de les normes jurídiques modificadores (vegeu part cinquena, “Estructura i disseny de les normes articulades”, capítol II, § 3.5.7).

Això no obstant, El LLIBRE D'ESTIL opta per un altre criteri, molt més simple,⁴⁶ i amb el mateix efecte diferenciador:

- Citacions literals de textos jurídics: cos 11 i doble sagnat (vegeu part segona, “La presentació dels textos”, capítol I, § 1.2.2. c).
- Text modificat de normes modificadores: cursives i no cometes (vegeu part cinquena, “Estructura i disseny de les normes articulades”, capítol II, § 3.5.7).

c) Els títols de congressos, jornades, simposis, trobades, taules rodones, debats, ponències, col·loquis i altres activitats semblants quan no comencin pel nom genèric.⁴⁷

Va participar al debat “Illes Balears: perspectives de futur”.

Va assistir al col·loqui “Nous tractaments per a la sida”.

d) Els noms de projectes, informes, estudis, discursos i altres documents de contingut tècnic quan no comencin pel nom genèric.⁴⁸

El Consell de Govern ha aprovat el projecte “Desdoblament de la carretera Eivissa-Sant Antoni”.

El president del Govern de les Illes Balears pronunciarà el discurs “Turisme i fiscalitat des d’una perspectiva liberal”.

Fins i tot en el cas que comencin pel nom genèric i l’extensió del títol provoqui dubtes respecte de la delimitació de l’acabament, es poden utilitzar excepcionalment les cometes per evitar confusions amb la resta del text.⁴⁸

El “Projecte de condicionament de la carretera C-712, d’Artà al Port d’Alcúdia, tram Artà-Can Picafort, addicional 9” ja ha estat executat.

46. Tradicionalment, les citacions textuais, en el cas que ocupin més d’un paràgraf, s’han d’escriure amb cometes AL COMENÇAMENT DE CADA NOU PARÀGRAF, amb la particularitat que, llevat del primer paràgraf en què les cometes han de ser d’inici, en la resta han de ser DE TANCAMENT. Al final de la citació s’han d’escriure novament les cometes de tancament.

47. Vegeu § 3.8.1 del capítol I, “Majúscules i minúscules”, d’aquesta part sisena.

48. Vegeu § 3.7.7 del capítol I, “Majúscules i minúscules”, d’aquesta part sisena.

e) Els títols de programes, plans i campanyes quan el nom genèric no en forma part.⁴⁹

L'Organització pel Multilingüisme és l'organitzadora de la campanya "Segells plurals".

f) Els noms d'exposicions, fires i mostres. S'escriuen en majúscules (substantius i adjectius) i en rodona si els noms *exposició*, *fira* o *mostra* formen part de la denominació. Si no en formen part, s'escriuen en minúscules i el nom de l'exposició, fira o mostra, entre cometes.

L'exposició "La pell del real" sobre Antoni Tàpies ha estat un èxit.
La Fira del Vi va tenir un índex elevat de visitants.

g) Les paraules escrites amb doble sentit o amb ironia.

Li varen "pentinar" el mòbil.
Ha atribuït el retard en la publicació dels resultats a "problemes informàtics".

h) Les parts que inclou una obra completa, ja sigui literària, periodística, musical, etc., tant si van acompanyades del títol de l'obra completa (que s'escriu en cursiva) com si no hi van.⁵⁰

El conte "El nord del sud" pertany al llibre *Vuitanta-sis contes*.
Llegeix "El nord del sud".

i) Els lemes i eslògans.

El Pla Socio sanitari té per lema "Tothom compta".

11.1.1. Usos incorrectes

a) No s'escriuen entre cometes els noms propis d'empreses, organismes, marques comercials, establiments, etc. encara que siguin en una altra llengua, ja que la majúscula inicial és un signe distintiu suficient que fa innecessari usar-ne un altre.

Cada vegada hi ha més gent que viatja de Palma a Londres amb Easy Jet.
Li hem organitzat un sopar d'acomiadament al Restaurant Badia de Palma.

49. Vegeu § 3.8.2 del capítol I, "Majúscules i minúscules", d'aquesta part sisena.

50. Vegeu la part segona, capítol I, § 2.2.4, "Cursiva i cometes".

Ara bé, si el nom propi d'una empresa té també un nom popular, d'ús públic, aquest s'ha d'escriure entre cometes.

Les entitats financeres "la Caixa", "Sa Nostra" i "Es Crèdit" signaren ahir un conveni de col·laboració.

b) Els que corresponen a la cursiva (vegeu-ne la part segona, "La presentació dels textos", § 2.2.2, "Cursiva i cometes", i § 2.2.3, "Usos de la cursiva").

11.2. Usos de les cometes baixes⁵¹

S'han de fer servir quan coincideixen l'apòstrof i les cometes.

Va qualificar el seu comportament d'«impresentable».

11.3. Usos de les cometes simples

S'han d'emprar en els casos següents:

a) Quan dins un fragment entre cometes hi ha una paraula també entre cometes.

Em va dir: "La conferència 'Europa, reptes de futur' pot ser interessant".

b) Per indicar el significat d'una paraula o una frase.

El TERMCAT descriu *monitorar* com 'vigilar l'evolució d'un fenomen a través de monitors per seguir el curs i l'estat d'un malalt'.

c) Per traduir el títol d'una obra.

La novel·la més coneguda del siríà Zacaria Tamer s'ha traduït al català com 'Els incendis de Damasc'.

12. LA BARRA INCLINADA

És un signe que s'usa per indicar alternança o oposició entre les dues parts que relaciona.

No és recomanable que la barra coincideixi amb el final de línia. Si hi coincideix, no s'hi ha d'afegir cap guió.

S'escriu sense espais si només relaciona una paraula, o una lletra, amb una altra. Si relaciona expressions més llargues s'ha de deixar un espai entre la barra i cada una de les expressions.

⁵¹. Per obrir-les, s'escriuen pitjant la tecla Alt seguida del número 174 del teclat numèric (a la dreta del teclat principal). Per tancar-les s'ha de pitjar Alt + 175.

No és permès circular a més de 120 km / h per autopista. (*Incorrecte.*)

No és permès circular a més de 120 km/h per autopista. (*Correcte.*)

12.1. Usos

La barra inclinada es fa servir:

a) Per relacionar dos termes, ja siguin afins ja siguin excloents.

Les impressores de làser/tinta es reparen en el mateix servei tècnic.

b) En matemàtiques, amb el sentit de 'partit per'.

$$820/5 = 164$$

c) En el sistema internacional d'unitats, amb el significat de 'per'.

Aquests avions de reacció poden aterrar a una velocitat de 100 m/s.

d) En l'escriptura de versos en línia, per canviar de vers. Hi ha d'haver un espai abans i després de la barra.

Mon cor estima un arbre! Més vell que l'olivera, / més poderós que el roure, més verd que el taronger, / conserva de ses fulles l'eterna primavera, / i lluita amb les ventades que atupen la ribera, / que cruixen lo terror.

e) En lingüística, per indicar els fonemes i les separacions sil·làbiques.

La separació sil·làbica del mot *institució* és la següent: ins/ti/tu/ci/ó.

f) En les normes articulades, per separar el número de la norma de l'any de promulgació.

la Llei 4/2001, de 14 de març, del Govern de les Illes Balears

g) Per separar les conjuncions *i/o*.

Els estudiants que cursen assignatures de primer i/o segon s'han de matricular de dia 15 a dia 26 de juliol.

h) En algunes abreviatures.

L'edifici es troba al c/ d'Argenteria s/n.

j) Per separar l'adreça de les pàgines web internes. Per separar la sigla *http* s'ha de fer servir la barra doble. L'adreça d'Internet s'ha d'escriure entre angles.

<<http://www.iecat.net/institucio/presidencia/OCAL/pdf/Majuscules.pdf>>

IV. ELS NOMBRES

Els criteris d'escriptura dels nombres presenten moltes diferències en la bibliografia consultada. La raó principal és que el context on apareixen sovint és determinant, de manera que és difícil establir prescripcions amb caràcter general. En tot cas, les normes d'ús que s'exposen a continuació són les que s'han de fer servir a l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

1. NOMBRE I NÚMERO

Abans de començar, és necessari recordar els conceptes de *nombre* i *número*, perquè sovint provoquen confusió.

a) S'ha d'usar *nombre*:

– Quan és sinònim de 'quantitat'. És l'ús més habitual del concepte *nombre*.

Un gran nombre d'alumnes s'ha matriculat al curs.

– Preferiblement, com a entitat matemàtica. S'ha de tenir en compte que *número* s'estén en aquest camp, de manera que es consideren correctes denominacions com *números romans*, *números decimals*, etc. en lloc de *nombres romans*, *nombres decimals*, etc. Aquest LLIBRE D'ESTIL empra la forma *nombre* en aquests casos.

El nombre 3 és un nombre natural.

– En lingüística, per referir-se al singular i plural.

els nombres singular i plural

L'abreviatura de *nombre* és *nre*.

nre. d'exemplars

b) S'ha d'usar *número*:

– Per referir-se a un nombre dins una sèrie. Aquest és l'ús més general de *número*.

la pàgina número 34
 el número 3 del carrer de la Pau
 el número 77 de la revista
 el número de telèfon
 el número d'usuari

– En jocs d'atzar.

El número 6787 ha obtingut el primer premi.
 Diuen que un número baix de loteria surt més.

– Per indicar la talla o la mida d'un objecte.

unes sabates del número 40

– En espectacles.

un número de circ

– En expressions populars.

He de fer números.
 Quin número!

L'abreviatura de *número* és *núm.*

2. ESCRITURA DELS NOMBRES

2.1. Amb lletres

S'escriuen amb lletres:

a) Els nombres que s'escriuen amb una sola paraula (de l'u al vint, les desenes i els números *cent* i *mil*), quan no precedeixin un símbol, una unitat monetària o figurin en textos de tipus tècnic.

Hem de comprar dotze arxivadors.
 Val 2 euros. (*Amb xifres perquè precedeix una unitat monetària.*)
 Val 1.000 €. (*Amb xifres perquè precedeix un símbol.*)

Aquest és un criteri que s'ha d'aplicar només com a RECOMANACIÓ. Cada text concret, per les seves característiques, determinarà si és millor emprar lletres o xifres. En general, com més narratiu sigui un text, més s'ha de tendir a escriure les quantitats en lletres i, a la inversa, com més tècnic, més s'ha de tendir a fer-ho en xifres.

Si els nombres d'una sola paraula apareixen en un text que, a més, conté nombres que en tenen més d'una (i que per tant s'han d'escriure en xifres), també s'han d'escriure en xifres. No és recomanable mesclar xifres i lletres en el mateix text.

b) En documents administratius, les quantitats que apareixen entre parèntesis juntament amb el nombre escrit amb xifres i el símbol monetari.

L'import de la subvenció és de 1.457,50 € (mil quatre-cents cinquanta-set euros amb cinquanta cèntims).

c) L'edat, que segueix el mateix criteri general exposat al punt a anterior. En lletres, si és una sola paraula; en xifres, si s'expressa amb més d'una. Aquest criteri s'ha d'aplicar només com a RECOMANACIÓ.

Té 25 anys.

Té catorze anys.

d) En textos no administratius, les paraules *milió*, *bilió*, *trilió*, etc., per facilitar-ne la lectura, quan acompanyen una quantitat rodona.

El cost d'infraestructura ha estat de 1.000 milions d'euros. (I no de 1.000.000.000 d'euros.)

e) Els nombres trencats, llevat que apareguin en taules, quadres estadístics o operacions matemàtiques.

Per aprovar aquesta Llei es necessita una majoria de dos terços.

f) Les quantitats de temps (anys, mesos, dies, hores, etc.).

El termini és de quinze dies.

g) Les quantitats aproximades.

Hi varen assistir prop de dues-centes persones.

h) Les dècades.

els feliços anys vint

j) Els cardinals o ordinals que formen part de fets històrics. Aquest és un criteri general que no s'ha de confondre amb l'expressat al punt c del capítol següent, "Amb xifres aràbigues".

la Segona República

la guerra dels Sis Dies

j) A l'inici de les frases, encara que siguin nombres superiors a vint. Si es volen emprar xifres aràbigues la frase es pot iniciar amb l'expressió *un total de*.

Tres-centes vint-i-set persones comparegueren al primer examen de l'oposició.

Un total de 327 persones comparegueren al primer examen de l'oposició.

k) Els nombres ordinals que acompanyen un nom comú.

És la setena vegada que hi va.

l) Els ordinals que acompanyen activitats socials diverses. En aquest cas, també es poden emprar xifres romanes.

el Primer Simposi Internacional de Medicina Forense

el I Simposi Internacional de Medicina Forense

m) Els nombres que apareixen en locucions i frases fetes.

Això ja sembla can seixanta.

n) Els percentatges en el llenguatge corrent, sense valor estadístic, com a sinònim d'expressions com ara *la meitat*, *a mitges*, *la totalitat* o *totalment*.

Hi assistiren el cinquanta per cent de les persones convocades. (*La meitat.*)

Ho subscriu al cent per cent. (*Totalment.*)

2.2. Amb xifres aràbigues

S'escriuen amb xifres aràbigues:

a) Les quantitats superiors a vint. S'ha de tenir en compte el que s'indica en el punt *a* de l'apartat anterior, "Amb lletres".

Val 435 euros.

Les quantitats han de dur un punt de separació entre els milers i les centenes.⁵²

250.000.000 d'euros (*és obligatori emprar la preposició de en els milions exactes*)

250.000.047 euros (*sense preposició de*)

250.000 euros

5.000.000 d'habitants

b) Els nombres que indiquen numeració dins una sèrie (els anys, els codis postals, els números de telèfon, els números de pàgina, els números de les publicacions periòdiques, els dècims de loteria, els números de les normes articulades, etc.).

l'article 7 de la Llei 30/1992

l'any 2007

la pàgina 5656

No han de dur punt ni espai de separació entre els milers i les centenes.

c) Habitualment, els nombres que apareixen en dates de caràcter històric. Era tradicional, escriure'ls en lletres, i alguns encara s'hi solen escriure, però actualment la tendència general és emprar xifres aràbigues. No s'ha de confondre aquest punt amb el punt *i* de l'apartat anterior, "Amb lletres".

L'1 de Març és el Dia de les Illes Balears. (*Més habitual escrit amb xifres.*)

Va viure a Nova York els atemptats de l'11-S. (*Més habitual escrit amb xifres.*)

L'Onze de Setembre és la Diada de Catalunya. (*Més habitual escrit amb lletres.*)

d) Els números d'ordre de documents d'identificació.

DNI núm. 43676789

52. Tot i que també és molt seguit el criteri de substituir el punt per un espai (la *Gran Enciclopèdia Catalana*, per exemple, aplica aquest criteri). Per l'àmbit d'aplicació d'aquest llibre, s'ha preferit mantenir el criteri tradicional.

e) Els números de telèfon.

971 17 65 65
00 34 971 176 565

Els números de telèfon es poden agrupar en blocs de dues o de tres xifres. En el peu dels documents del Govern de les Illes Balears s'han d'agrupar en blocs de dues.

Els prefixos, si hi han d'aparèixer, s'agrupen com un bloc independent (de dues o tres xifres). Les extensions s'han d'indicar entre parèntesis. S'hi pot emprar l'abreviatura *ext.* o no.

tel. 971 17 30 60 (67878)

f) Els codis postals. S'han d'escriure sense espais entre les xifres.

07003 Palma

g) Els anys. S'escriuen sense punt.

2007

h) Els períodes. S'han d'escriure separats per un guionet i sense espais.

la legislatura 2003-2007
el trienni 1997-2000

i) Les hores. S'han de separar dels minuts amb un punt, no una coma ni dos punts. Si és una hora en punt, s'han d'escriure els dos zeros.

La celebració es farà de les 14.00 h a les 14.30 h.

j) Els números de carreteres i els punts quilomètrics d'aquestes.

el PK 6 de la C-711

k) Els números d'elements d'una sèrie: pisos, cases, aules, habitacions, files, seients, pàgines, apartats, dècims de loteria, etc. No s'han de separar per punt ni espais.

l'aula 8

la pàgina 3456

el dècim 45678

l) Les numeracions d'obres musicals.

el Concert per a piano núm. 23 en la major, K 488, de W.A. Mozart

m) Les numeracions cardinals i ordinals d'apartats. En aquest cas, l'ordinal pot anar seguit de punt.

1.

1r.

2.

2n.

3.

3r.

n) Els números de naus espacials, avions, vaixells, satèl·lits, etc.

La nau *Apollo 11* va dur el primer home a la Lluna.

o) La mesura del temps en les competicions esportives.

En el minut 44 França va marcar un gol.

p) Els graus, minuts i segons de latitud i longitud.

La ciutat està situada a 42 graus de latitud nord.

q) Els nombres d'una llista.

– 3 kg de patates

– 200 g de pèsols

– 700 g de mongetes

r) Les xifres estadístiques i matemàtiques.

De les 500 persones inscrites, se'n presentaren 257.

s) Els nombres amb decimals.

222,50

t) Els nombres seguits d'una unitat física o monetària.

200 watts

u) Els percentatges, quan s'expressen seguits del símbol.

el 80 % dels professors

v) El dia del mes i de l'any en les dates.

12 de gener de 1957

w) Les representacions abreujades de les dates, que s'han de separar amb guionets o amb barres inclinades.

11-11-1991

11/11/1991

x) Les hores.

La primera convocatòria és a les 9.30 h i la segona, a les 10 h.

y) Els subíndexs i els superíndexs utilitzats com a crides de notes o de remissions bibliogràfiques. S'han d'escriure lligats a la paraula i, si n'hi ha, després de qualsevol signe de puntuació.

z) Qualsevol altra quantitat que, tot i contradint l'apartat anterior ("Amb lletres"), faciliti la lectura d'un text si s'escriu en xifres. Això és especialment aplicable a textos que inclouen moltes quantitats.

Aquest mes s'han registrat 125 sol·licituds, que sumades a les realitzades des del gener, 600 sol·licituds, fan un total de 725. Si es té en compte que l'any passat en aquestes dates s'havien fet 550 sol·licituds, s'observa un augment de 225 sol·licituds, fet que la Conselleria atribueix a la bona campanya informativa realitzada.

2.3. Amb nombres romans

Els nombres romans s'han de llegir com a ordinals fins al número 9. A partir del 10 es poden llegir també com a cardinals.

la XXII Fira del Calçat (*la vint-i-dosena Fira del Calçat*)
 el papa Joan XXIII (*el papa Joan vint-i-tres*)

No han d'anar mai seguits de l'abreviatura ordinal.

el XXIIè Congrés de Sociologia (*incorrecte*)
 el XXII Congrés de Sociologia (*correcte*)

Quan es tracta de xifres complicades és preferible substituir la numeració romana per l'ordinal corresponent. En aquest cas, és correcta l'abreviatura ordinal.

el 22è Congrés de Sociologia (*correcte*)

S'escriuen amb nombres romans:

a) Els reis i els papes.

Jaume III
 Benet XVI

b) Els congressos, simposis, fires, etc. També es poden escriure amb ordinals.

I Fira del Bestiar Boví
 Primera Fira del Bestiar Boví

c) Els aniversaris i commemoracions, en les plaques i/o invitacions. També es poden escriure amb ordinals o amb xifres seguides de l'abreviatura de l'ordinal.

Em plau convidar-vos al XXX aniversari de [...]
 Em plau convidar-vos al trentè aniversari de [...]
 Em plau convidar-vos al 30è aniversari de [...]

d) Els districtes urbans.

el districte IV

e) Les carreteres radials espanyoles.

la N-III

f) Els segles. A més, s'han d'escriure en versaletes (*Ctrl/ Mayús + L* del teclat).

el segle XXI

g) Les legislatures. També s'han d'escriure en versaletes.

Aquesta Llei és de la IV legislatura.

h) La numeració dels títols i els capítols de les normes articulades.

Capítol I

V. LES EXPRESSIONS DE TEMPS

En els textos administratius les expressions de temps han de ser precises, sense cap possibilitat d'originar confusions. A continuació es descriu la manera d'emprar-les, tant en els textos administratius com en els de caràcter protocol·lari.

1. ELS SEGLES

S'escriuen amb nombres romans i en versaletes. Van introduïts per les preposicions *a* o *en*.

Som al segle XXI.

Som en el segle XXI.

2. ELS ANYS

S'escriuen amb nombres aràbics i sense punt de miler. No han de dur preposició (és, per tant, incorrecte dir "a l'any 2000"), sinó que s'introdueixin amb l'article *el* o amb l'expressió *l'any*.

Ho acabaré el 2009.

Ho acabaré l'any 2009.

Ho acabaré a l'any 2009. (*Incorrecte.*)

Ho acabaré per a l'any 2009. (*Incorrecte.*)

És recomanable escriure les successions d'anys amb els anys sencers.

El bienni 2005-2006

També és recomanable escriure els anys sencers a les normes articulades.

Decret 7/1999

Decret 7/99 (*no recomanable*)

L'any en curs es pot dir de diverses maneres: *enguany* (opció preferible a les Illes Balears), *aquest any*, *any en curs*, *any actual*.

La preposició *de* que precedeix l'any en les datacions s'ha d'escriure *de* i no *del*. La contracció *del* és també correcta, però en els textos escrits del Govern de les Illes Balears, per unificar el criteri, s'ha de fer servir *de*.

22 de desembre de 2004

3. LES ESTACIONS

S'introdueixen amb les preposicions *a* o, amb menys freqüència, *per*.

A l'estiu fa molta calor.

4. ELS MESOS

S'han d'escriure en minúscules.⁵³ Poden anar sense preposició o amb les preposicions *a* o *per*. Van sense preposició quan l'expressió temporal és concreta i amb *a* o *per* quan no ho és. La llengua parlada de les Illes Balears distingeix aquests usos, difícils de definir teòricament, segons el context; per tant, convé atènyer-s'hi.

Les eleccions són el mes de maig. (*Concreta, sense preposició.*)

Pel maig me n'aniré de viatge. (*Inconcreta, amb preposició.*)

5. LES SETMANES I LES QUINZENES

S'introdueixen sense preposició.

La setmana que ve ho he d'haver acabat.

53. Llevat de les festivitats o fets històrics singulars. Vegeu § 3.5.1 d'aquesta part sisena.

Amb expressions de futur, no s'han de fer servir *pròxim* ni *proper*, sinó *que ve* o *vinent*.

La pròxima setmana aniré de viatge. (*Incorrecte.*)

La setmana que ve aniré de viatge. (*Correcte.*)

6. ELS DIES

S'escriuen en minúscules.⁵³ Poden introduir-se amb article o sense. Aquesta distinció a vegades presenta dificultats, però com a norma general, s'usa l'article quan el dia fa la funció de substantiu i quan la fa d'adverbi s'escriu sense. Els dies fan funció de substantiu quan estan complementats per una data darrere i d'adverbi quan podrien ser substituïts per adverbis com *ahir*, *demà*, etc.

Dilluns lliuraré el treball. (*Adverbi, pot ser substituït per demà.*)

Heu d'assistir a la reunió el dilluns 3 de setembre. (*Substantiu, complementat per una data darrere.*)

Les abreviatures dels dies de la setmana són les següents:

- dl. (dilluns)
- dm. (dimarts)
- dc. (dimecres)
- dj. (dijous)
- dv. (divendres)
- ds. (dissabte)
- dm. (diumenge)

7. LES PARTS DEL DIA

Les parts del dia s'introdueixen per la preposició *a* (no *per*) més l'article definit.

Hi anirà a l'horabaixa.

Matí pot ser introduït per la preposició *de*, amb el significat de 'a primeres hores del matí'. Amb altres significats, s'ha d'introduir per la preposició *a*.

Ho faré de matí.

Dia i *nit*, en el sentit de parts del dia, duen la preposició *de*.

Hi aniré de dia.

Les parts dels dia són les següents:

- matinada
- matí
- migdia
- horabaixa (*tarda* en català central)
- vespre
- nit

Les salutacions referides a les parts del dia són les següents:

- *Bon dia*, mentre és de dia, no només durant el matí.⁵⁴
- *Bon vespre*, a l'horabaixa, des de l'acabament de la llum del dia fins a la nit.
- *Bona nit*, en el moment d'acomiarar-se de nit.

Aquestes salutacions no són corrents en els textos escrits (documents administratius), però poden ser-ho en textos escrits per ser llegits (discursos, presentacions, etc.). Si la forma *bon dia*, dita després del dinar, en desús davant el castellanisme *bones tardes* o la forma *bona tarda* (també castellanisme i, a més, no arrelada a les Illes) presenta dificultats, es poden fer servir altres formes de salutació: *benvinguts a...*, o bé començar directament el text amb els tractaments protocol·laris o de respecte dels assistents.

8. LES HORES

Per indicar les hores, en textos administratius i protocol·laris, és necessària la màxima precisió i per això s'ha de fer servir el sistema internacional que comprèn les vint-i-quatre hores del dia. D'acord amb aquest sistema, un acte que comenci a les vuit i mitja del vespre es pot indicar de les maneres següents:

20 h 30 min (*les abreviacions d'hora i de minut són símbols i, per tant, no duen punt*)

20.30 h (*amb un punt, no una coma, entre les hores i els minuts*)

20.30 hores (*també es poden escriure sense abreujar*)

Quan les hores són exactes també s'han d'indicar els minuts mitjançant *00*. No s'ha de fer constar, però, el *0* inicial en les hores que s'expressen amb un sol dígit.

La reunió es farà a les 9.00 hores.

Les hores s'introdueixen amb la preposició *a*.

L'acte tindrà lloc a les 21.00 hores.

54. Com en francès, italià i alemany.

En els casos en què s'hagi d'emprar la denominació tradicional de les Illes Balears per referir-se a les hores, no s'han de fer servir les expressions *manco* ni *menys*. Per tant, la frase s'ha de construir com s'indica a continuació:

- Quina hora és?
- Falta un quart per a les 10. (*Correcte.*)
- Les 10 manco quart. (*Incorrecte*)
- Les 10 menys quart. (*Incorrecte.*)

9. LA PERIODICITAT O LA FREQUÈNCIA

Per indicar periodicitat o freqüència, és recomanable introduir les paraules *dia*, *setmana*, *mes* i *any* sense preposició. També és possible, però, emprar *a*, *per* o *cada*.

- Es reuneixen dues vegades l'any. (*Recomanable.*)
- Es reuneixen dos cops a l'any. (*Correcte.*)
- Es reuneixen dues vegades cada any. (*Correcte.*)
- Es reuneixen dos pics per setmana. (*Correcte.*)